СОНЦА:
Усход, захад, даўжыня дня:
Мінск — 5.20, 21.11, 15.51;
Віцебск — 5.04, 21.06, 16.02;
Магілёў — 5.09, 21.00, 15.51;
Гомель — 5.14, 20.49, 15.35;
Гродна — 5.38, 21.23, 15.45;
Брэст — 5.43, 21.19, 15.36.

МЕСЯЦ:
Маладзік 29 ліпеня.

ІМЯНІНЫ:
Емяльяна, Івана; Ігнацыя, Любаміра

ЗВЯЗДА

31 ЛІПЕНЯ 1992 г. пятніца, № 151 (21929)

● выдаецца са жніўня 1917 г. ● БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА ● цана 1 рубель

РОЗГАЛАС

БЕЗ ТАРЫ—ХОДЗЯЦЬ ХМАРЫ

Цяжка ўсё-такі ўявіць цяперашняе наша жыццё без парадоксаў. Асабліва шмат іх у эканоміцы. Ёсць камбайны — няма паліва, ёсць каму працаваць — адсутнічае сыравіна... А на адзіным у Беларусі заводзе шампанскіх він (Мінскім) ёсць віно, дык жа няма бутэлек, з-за чаго завод ужо другі тыдзень фактычна не працуе.

Галоўны пастаўшчык тары — Каўнаскі шклозавод — пакуль на рамонце. А больш бутэлек атрымліваць няма адкуль. Праўда, у хуткім часе павінна «парадаваць» мінскіх аматараў шампанскага гродзенскае прадпрыемства па выпуску тары. Але яно плануе вырабляць бутэлькі для шампанскага толькі дзесьці з другой паловы верасня.

Здаецца, выйсце можна было б знайсці ў шклопрыёмных пунктах. Але ж другі раз ёмістасць з-пад «Ігрыстага» ці «Салодкага» не выкарыстоўваецца.

Хоць Літва цяпер і замежжа, але сувязь з ёй паранейшаму не страчана. Таму дырэктар Мінскага завода шампанскіх він Тадэвуш Бундык плануе візіт на каўнаскі завод. Па яго словах, павінна быць усё нармальна, і беларускае шампанскае будзе ў што разліваць ужо ў першы панядзелак жніўня.

Уладзімір ЗДАНОВІЧ.

МЕСЦА СУСТРЭЧЫ—«ПРАМАЯ ЛІНІЯ»

Днямі ў будынку УУС Мінгарвыканкома адбылася «прамая лінія» шэфа гарадской міліцыі генерал-маёра Барыса Піліпенкі з жыхарамі горада, якія маглі па тэлефоне задаць начальніку УУС горада пытанні, што найбольш хвалююць іх на сённяшні дзень.

І тэлефон на лініі ў прамым сэнсе быў гарачы. За тры гадзіны было зададзена больш за паўсотню пытанняў, на якія Піліпенка ледзь паспяваў адказваць.

Калі іх размеркаваць па нейкіх групах, то найбольш было пытанняў пра людзей з паўднёвых раёнаў былога Саюза — грузін, армянаў, цяпер, у «фруктовы» перыяд года. Чаму яны ходзяць па вуліцы з поўнымі кішэнямі грошай і нікога не баяцца? Колькі яны могуць абважваць беларусаў на базары, не дадаючы звычайна па 100—300 грамаў? Чаму яны рабуюць, вымагаюць?

На што генерал адказаў: ніхто ім хадзіць па вуліцы з грашыма не забароніць, а тое, што недастае на вагах, дык, трэба самім пільней глядзець (дарэчы, такі грэх ёсць і ў многіх нашых прадаўцоў).

Пытанне: — А ці нельга ўстанавіць у рэспубліцы візавы рэжым? Ён, напэўна, зможа вырашыць шмат пытанняў, у тым ліку і з паўднёвымі гасцямі?

Адказ: —Згодзен. Але ж пакуль у краінах СНД бязвізавы рэжым уезду. Праўда, Расія, Украіна плануюць хутка ўвесці візы. Тады і Беларусь будзе вырашаць гэтае пытанне. А пакуль, прынамсі да новага года, уезд застанецца свабодным.

Шмат пытанняў было наконт вывазу тавараў народнага спажывання і прадуктаў харчавання праз мяжу ў Польшчу, Турцыю. Чаму нідзе не чуваць, каб каго пакаралі?

На што Б. Піліпенка адказаў, што для тых, хто перасякае мяжу, канфіскацыя гэтай маёмасці — гэта ўжо пакаранне. Але мы стараемся разматаць гэты клубок далей і знайсці гандляроў нашых магазінаў, якія такія «шчодрыя» на водпуск дэфіцытных тавараў. І вельмі многіх выяўляем: звальняем з работы, накладаем штраф і нават прыцягваем да крымінальнай адказнасці.

Некаторых адказы задаволілі. Праўда, хто-ніхто з рэспандэнтаў пажадаў, каб ім больш поўна растлумачылі тое, аб чым яны пыталіся. Таму многія з іх дамовіліся аб асабістай сустрэчы з генерал-маёрам міліцыі Барысам Піліпенкам.

Добра ўсё ж такі, што міліцыя стараецца знаходзіць агульную мову з тымі, каго яна павінна ахоўваць.

Уладзімір ЗДАНОВІЧ.

ТРЫМАЕЦЦА ПАКУЛЬ ТОЛЬКІ КРОНА

(Першая лічба — купля, другая —продаж)

	Фірма «Ліцімпекс» (Вільнюс)	Фірма «Хэлп» (Масква)	«Камекс» (Рыга)	«Комплекс» (Мінск)
Долар ЗША	136—158	140—162	138—150	160—160
Марка ФРГ	86—99	88—102	88—95	100—100
Англійскі фунт	214—267	235—266	240—268	270—270
Канадскі долар	101—125	Аперацыі з іншымі валютамі банк праводзіць на аснове сусветнага курса долара	98—114	110—115
Фінская марка	26—33		28—35	33—33
Японская іена	—		—	1—1

Паколькі курс замежнай валюты ў адносінах да рубля мы публікавалі даўно, то да сённяшняй табліцы патрэбны невялікі каментарый. Кошт долара дасягнуў максімальнай адзнакі за апошнія восем месяцаў, нягледзячы на пастаянныя размовы аб штучным уздыме гэтага курса. Не спраўдзіліся, як мы і меркавалі, спадзяванні расійскага кіраўніцтва аб устанаўленні ў жніўні суадносін долара да рубля — 1:80. Далейшы спад прамысловай вытворчасці, інфляцыя расійскага рубля, якая з кожным днём павялічваецца, вядзе справу зусім у іншы бок.

Застаецца дадаць, што рыжскай фірмай «Камекс» прыводзіцца ў адносінах да замежнай валюты курс латвійскага рубля, які на час, пакуль у гэтай краіне рыхтуецца ўвядзенне лата, выконвае ролю нацыянальнай валюты. Пакупная здольнасць латвійскага рубля, як бачым, не лепшая за расійскі.

Курс эстонскай кроны ў адносінах да амерыканскага долара на працягу месяца застаецца стабільным, мяркуючы па звестках Эстонскага крэдытнага банка: купля — 11.89, продаж — 12.13.

У беларускіх ваенных павінна быць сваё свята

Аб гэтым вялася гаворка на чарговым пасяджэнні калегіі Міністэрства абароны рэспублікі. Можа, гэта будзе дзень, калі ўтварылася першая ўласная механізаваная брыгада, агляд якой нядаўна праводзіў генерал-палкоўнік Павел Казлоўскі; можа, прафесійнае свята супадзе з днём прыняцця войскамі беларускай прысягі, а плануецца яе правесці 31 снежня гэтага года.

Дарэчы, 90 працэнтаў апытаных салдат і афіцэраў беларускіх вайсковых часцей і падраздзяленняў лічаць, што сваю прысягу трэба прымаць як мага хутчэй. Такой жа думкі прытрымліваецца і міністр абароны, але пры гэтым ён перакананы, што Вярхоўны Савет павінен зацвердзіць тэкст прысягі на вернасць беларускаму народу і Радзіме.

На калегіі было паведамлена таксама, што ваенныя прымуць удзел ва ўборцы казахстанскага хлеба. Вядома, не за так. Трэба ж неяк Беларусі пракарміцца наступнай зімой.

Чатыры магутныя «Доны» і дзве «Нівы» заняты на ўборцы збожжавых ў калгасе «Перамога» Гомельскага раёна. Да 35 цэнтнераў збожжа з гектара плануюць сабраць сёлета хлебаробы гаспадаркі.

НА ЗДЫМКУ: праверку вільготнасці жыта вядуць намеснік старшыні калгаса Васіль БАРЫСЕНКА і галоўны аграном гаспадаркі Анатоль АФАНАСЬЕЎ.

Фота Сяргея ХАЛАДЗІЛІНА. (БЕЛІНФАРМ).

ІДЗЕ ЖНІВО. І НЕ БЕЗ ПРАБЛЕМ

ПА СТАНУ НА 27 ЛІПЕНЯ Ў ЗАСЕКІ ДЗЯРЖАВЫ ЗАСЫПАНА 20 ТЫСЯЧ ТОН ЗЕРНЯ, АБО 1 ПРАЦЭНТ АД НЕАБХОДНАГА

Спякота і недахват вільгаці паклалі на жніво свой адбітак. Па-першае сфарміравалася дробнае зерне, пасевы зрэджаныя. Асабліва пацярпеў яравы клін. Найбольш неспрыяльны ўплыў аказала надвор'е на пасевы, размешчаныя ў паўночна-ўсходніх раёнах рэспублікі, там, дзе ў мінулыя гады звычайна быў лішак вільгаці і ў час жніва прыходзілася ламаць галаву над тым, на якія лыжы паставіць камбайны, каб як мага лепш сабраць зерне. Сёлета ўсё наадварот: з сярэдзіны мая тут наогул не выпала ніводнага дажджу.

Па-другое, усе пасевы збожжавых паспелі амаль адначасова. Азімае жыта, ячмень і пшаніца звычайна заўсёды спеюць разам. Але сёлета ад іх не адсталі авёс і зернебабовыя.

Па-трэцяе, крайне складанае фінансавае становішча гаспадарак. Але гэта ўжо рукатворная акалічнасць. Нават гаспадаркі-мільянеры сталі даўжнікамі і вымушаны браць у банку крэдыты пад высокія працэнты, каб забяспечыць нармальную работу, закупіць неабходныя гаруча-змазачныя матэрыялы і мінеральныя ўгнаенні. Хоць, фактычна, у іх ёсць мільёны грошай, якія ім не выплаціла дзяржава за мяса і малако, і, дарэчы, працэнты за гэта ім ніхто не збіраецца плаціць. Гаспадаркі штучна пастаўлены на калені. Такая сітуацыя не што іншае, як эканамічнае рабаўніцтва сельскай гаспадаркі пад прыкрыццём дэмагогіі аб прыярытэтах вёскі. У той час як на самай справе вёска з'яўляецца тым краевугольным каменем, на якім усё ў нашай дзяржаве і трымаецца.

Менавіта на гэтыя асаблівасці сёлетняга жніва зрабіў акцэнт начальнік упраўлення Мінсельгасхарча Вячаслаў **Герасімовіч.**

— Тым не менш, — падкрэсліў Вячаслаў Аляксеевіч, — у тых раёнах, дзе нам удалося пазнаёміцца са становішчам спраў на месцы, уборка ідзе арганізавана. Стыхіі і стратам з-за яе процiпастаўлена зладжанасць і высокая якасць працы хлебаробаў.

Нават у гэтых складаных умовах у многіх месцах сфарміраваўся добры ўраджай. У Гродзенскім, Карэліцкім, Ваўкавыскім, Драгічынскім, Іванаўскім, Столінскім, Капыльскім, Бабруйскім раёнах убрана палавіна плошчаў збожжавых, а ўраджайнасць складае 32—37 цэнтнераў з гектара. Атрымліваецца яна такой за кошт азімых культур. Там прымяняюць раздзельную ўборку. Гэта дазволіла раней чым на тыдзень пачаць жніво і зэканоміць ГЗМ, бо пасля таго, як зерне паляжыць у валках, яно не патрабуе дасушвання.

У тых раёнах, дзе прымяняецца прамое камбайнаванне, жніво ідзе на крайне нізкім зрэзе, добра загерметызаванай тэхнікай, каб не дапусціць страт саломы і мякіны, зберагчы кожнае зярнятка і кожны каласок. Бо сёлета з нарыхтоўкай кармоў таксама складана. Частку саломы, дзе ёсць зялёная маса, можна закласці на сілас.

— У мінулыя гады, — заўважыў В. Герасімовіч, — з-за пераўвільгатнення глебы частка палеткаў у паўночна-ўсходніх раёнах заставалася няўбранай. Калі сёлета ўдасца захаваць тэмпы і ўбраць усе плошчы, то нават пры ніжэйшай, чым летась, ураджайнасці ў той жа Віцебскай вобласці можна будзе выйсці на ўзровень мінулага года па валавому збору ўраджаю збожжавых.

У цэлым па рэспубліцы ўжо намалочаны першы мільён зерня. У большасці абласцей пачалі яго продаж дзяржаве.

Будзем спадзявацца, што стымулам для гэтага паслужыць нядаўняе рашэнне Прэзідыума Савета Міністраў РБ аб павышэнні закупачных цэн на зерне, згодна з якім базавая цана за 1 кілаграм яго складзе 10,6 рубля. Добра і тое, што Саўмін, улічваючы такую сітуацыю, дазволіў некаторыя адступленні ад ДАСТу на півварны ячмень.

— Амаль двухразовае павелічэнне закупачных цэн на зерне, — выказаў сваё меркаванне Вячаслаў Аляксеевіч, — будзе спрыяць нарошчванню тэмпаў рэалізацыі яго дзяржаве і выкананню аб'ёмаў грамадскіх паставак. Можна быць упэўненымі, што чорным хлебам рэспубліка будзе забяспечана поўнасцю. Валавы збор дазволіць частку нашага зерня абмяняць на пшаніцу. Міністр сельскай гаспадаркі рэспублікі Ф. Мірачыцкі, які днямі вярнуўся з Казахстана, прывёз адтуль добрыя весткі. Дасягнута дамоўленасць з гэтай рэспублікай, і ў прыватнасці з Кустанайскай вобласцю, аб тым, што мы акажам ім садзейнічанне ва ўборцы ўраджаю механізатарамі, а ў парадку ўзаемаразліку атрымаем да 2 мільёнаў тон пшаніцы цвёрдых сартоў для выпечкі белага хлеба.

Але не толькі на хлебнай ніве горача зараз у прамым і ў пераносным сэнсе. Поўным ходам ідзе ўборка лёну. На нізкарослых, выгарэлых палетках, дзе ўвогуле не ўтварыліся галоўкі і дзе моцна праявіўся кальцавы хларос, ідзе ўборка лёну на трасту. Астатні лён убіраецца з захаваннем семя.

З 1 жніўня ў паўночна-ўсходніх раёнах наступаюць аптымальныя тэрміны сяўбы азімага рапсу. Рыхтуецца глеба, ёсць насенне, якое дазваляе ўсе плошчы засеяць насеннем эліты і першай рэпрадукцыі лепшых сартоў.

Ранні пачатак жніва дае магчымасць вызваленую глебу ўжо зараз рыхтаваць пад пасевы азімых ураджаю будучага года. І нават дазваляе зрабіць гэта лепш, чым звычайна. Бо ёсць магчымасць больш увагі ўдзяліць падрыхтоўцы глебы, больш унесці ўгнаенняў і пашырыць (што вельмі важна) плошчы пад пасевамі азімых. Менавіта азімыя найбольш устойлівыя ў нашых умовах. І ўраджайнасць іх за апошнія гады павялічылася на 10—15 працэнтаў. Таму такую магчымасць упускаць нельга.

— Увесь час, — падвёў вынікі нашай гаворкі В. Герасімовіч,—селянін жыў пад дэвізам: «На Бога спадзявайся, але і сам старайся». І, нягледзячы на ўсе аб'ектыўныя і суб'ектыўныя цяжкасці ў аграпрамысловым сектары рэспублікі, вяскоўцы робяць усё магчымае, каб на нашым стале заўсёды быў хлеб. Толькі не трэба ім перашкаджаць.

Марыя ДАБЖЫНСКАЯ.

БІЗНЕСУ ПАТРЭБНА АДМЫЧКА

ГОМЕЛЬ. (У. Пернікаў). Яркай прыкметай нашага часу з'яўляецца фарміраванне праслойкі дзелавых людзей — прадпрымальнікаў, камерсантаў, бізнесменаў. Дапамагчы ім выпрацаваць свой стыль паводзін і зносін, сфарміраваць імідж, папоўніць прафесіянальныя веды заклікана спецыяльная літаратура, якую выпусціла Беларускае агенцтва навукова-тэхнічнай і дзелавой інфармацыі.

Яно выдала серыю «Парады дзелавому чалавеку», якая складаецца з дзевяці брашур. Вось некаторыя з іх: «Кіраваць — навука і мастацтва», «Бізнес з адмычкай», «Шукайце падыход да людзей» і інш. Аўтары іх раскрываюць прыёмы і падыходы, накопленыя практыкай менеджменту і маркецінгу.

Брашуры ўтрымліваюць разнастайныя матэрыялы па псіхалагічных асновах і этыцы зносін і кіравання, даюцца парады аб тым, як паводзіць сябе на людзях дзелавому чалавеку. У серыі шырока выкарыстаны вопыт і меркаванні віднага аўстрыйскага бізнесмена В. Хойера, нямецкіх псіхолагаў В. Зігерта і Л. Ланг, амерыканскага спецыяліста ў галіне чалавечых зносін Д. Карнегі і іншых аўтараў.

Дапамагчы дзелавым людзям дабіцца поспеху ў бізнесе заклiканы і «Слоўнік менеджэра». Ён утрымлівае звыш васьмісот паняццяў з розных галін кіраўніцкай, гаспадарчай і камерцыйнай дзейнасці.

У ГАЛЕРЭЮ З ПІСТАЛЕТАМ

Сярод белага дня выстраламі ва ўпор былі забіты намеснік дырэктара Львоўскай карціннай галерэі Я. Воўчак і загадчык аддзела галерэі Д. Шэлест. Невядомыя ўкралі карціну Яна Мацейкі «Ян Сабескі пад Венай» і два палатны Артура Гротчара — «Накцюрн» і «Аб'яднаныя».

Акцыя была дакладна распрацавана. Бандыты здалі ў гардэроб сумку з выбуховым устройствам. Праз некаторы час спрацаваў гадзіннікавы механізм. Пачаўся пажар. Карыстаючыся мітуснёй, двое сарвалі карціны і кінуліся да выхаду.

(РЭКС—Інфарм).

РАДЫЁ ФАКТ

На нарадзе прадстаўнікоў тэлерадыёкампаній, што завяршылася ў Маскве, дзевяць рэспублік былога СССР падпісалі рабочыя дакументы і завізіравалі пагадненне аб стварэнні міждзяржаўнай тэлерадыёкампаніі, аб заснаванні акцыянернага таварыства ў якасці міждзяржаўнай тэлерадыёкампаніі і яго Статут. Толькі Украіна не падпісала дакументы.

***

Пры размеркаванні замежнай уласнасці былога савецкага знешне-палітычнага ведамства сярод краін СНД мяркуецца, што Расія атрымае 61 працэнт, Украіна — 16, Беларусь — 4, астатнія дзяржавы Садружнасці прыкладна ад 1 да паўтара працэнта.

***

Цэнтральны банк Расійскай Федэрацыі дазволіў продаж валюты грамадзянам за рублі без прад'яўлення заграначнага пашпарта і выязной візы. Банк устанавіў норму вывазу замежнай валюты: яе колькасць не павінна перавышаць 500 долараў ЗША.

***

У бліжэйшы час, верагодна, узрасце рознічная цана папулярнай аўтамашыны «Таўрыя» (зараз 204 тысячы рублёў). Газета «Запарожская Сеч», спаслаўшыся на свае крыніцы, назвала новы кошт малалітражкі — 320 тысяч рублёў. У аб'яднанні «Запарожскі аўтамабільны завод» гэту цану не пацвердзілі, але і не абверглі.

***

Аперацыя «Дэфіцыт». Так у духу дэтэктыўных жанраў называлі сваю работу па праверцы гандлёвых кропак, якая працягвалася роўна месяц, супрацоўнікі Аршанскага гарадскога аддзела ўнутраных спраў. Праверка праходзіла ў адпаведнасці з Законам рэспублікі аб абароне спажывецкага рынку. Выяўлена схаваных тавараў на 36 тысяч рублёў, яшчэ на 43 тысячы справавалі вывезці з падсобных памяшканняў. Большасць затрыманых — грамадзяне Смаленскай вобласці.

***

Чарга і рынак — рэчы несумяшчальныя, — вырашылі ў Слуцкім раённым вузле сувязі. Таму цяпер любы жадаючы можа тут без усякай чаргі ўстанавіць у сваёй кватэры або офісе тэлефон. Праўда, і цана за гэту паслугу рыначная—10 тысяч рублёў. Аднак частка тэлефонаў усё яшчэ будзе ўстанаўлівацца ў адпаведнасці з чаргой па старому кошту.

СМАЧНА ЕСЦІ!

Дамашнія каўбасы

1 кг свініны, 2—3 цыбуліны, 1 зубок часнаку, соль, чорны молаты перац, здробненыя мускатны арэх, лаўровы ліст, маяран.

Свініну разам з рэпчатай цыбуляй прапусціць праз мясарубку (але лепш старанна пасячы нажом), дадаць дробна насечаны часнок і спецыі. Апрача солі і перцу, можна дадаць здробненыя ў ступцы або кавамолцы лаўровы ліст, сушаны маяран, душыцу (або каўбасную траву), любісток, чабор, мускатны арэх, які трэба счысціць нажом у выглядзе тонкай, як пыл, стружкі. Усё перамяшаць. Напоўніць фаршам тонкія свіныя кішкі, старанна вычышчаныя і вымытыя, завязаць іх канцы і пакласці каўбасы на патэльню кольцам (спіраллю), наколоць відэльцам, каб выпусціць паветра, якое магло трапіць у каўбасы. Падсмажыць іх з абодвух бакоў у духоўцы, перыядычна паліваючы сокам, які выдзеліцца.

Плоў

У чыгунную пасудзіну наліць алей і нагрэць, апусціўшы ў яго рабро. Калі костачка пацямнее, выцягнуць яе. Нарэзаную бараніну апусціць у алей і абсмажыць, дабавіць нашынкаваную саломкай моркву, а потым нарэзаную кольцамі цыбулю і таксама абсмажыць. Пасаліць, паперчыць, усё перамяшаць і дабавіць крыху гарачай вады, каб мяса было толькі пакрыта.

465

Усыпаць рыс, даліць прыкладна 1 л кіпеню, яшчэ раз пасаліць. Калі вада ўся ўсмокчацца, рыс трэба ў некалькіх месцах праткнуць драўлянай палачкай і шчыльна закрыць пасудзіну накрыўкай. Давесці страву да гатоўнасці на невялікім агні (40 хвілін). Калі вада выпарыцца, у рыс уваткнуць 4 галоўкі часнаку (зрэзаўшы іх толькі карэньчык і сцябло).

Гатовы плоў перамяшаць, выкласці на блюда, наверх пакласці кавалачкі мяса, пасыпаць зярнятамі граната. Да плову можна падаць салату.

500 г. бараніны (мякаці), адна костачка (рабро), 1 кг рысу, 1/2 л алею, 1/2 кг морквы, 1/2 кг цыбулі, 4 галоўкі часнаку, чорны молаты перац, соль па смаку, 1 стручок чырвонага пякучага перцу.

Пірог з капустай

Цеста прыгатаваць па асноўнай рэцэптуры.

Для начынкі: маленькі белы моцны качан капусты, 3 яйкі, 2—3 сталовыя лыжкі сметанковага масла, соль па смаку.

Для змазвання: 1 жаўток.

Замясіць цеста, паставіць у цёплае месца для закісання, даць падысці. Двойчы абтаптаць.

Капусту нарэзаць, апусціць у несалёны кіпень, паварыць 5—7 хвілін і адкінуць на друшлак, даць вадзе сцячы.

Ахаладзіўшы, змяшаць з нарэзанымі варанымі яйкамі, пасаліць па смаку.

Цеста раскатаць слоем таўшчынёй 0,7—0,8 см, перанесці на качалцы на змазаную маслам бляху, разраўнаваць, выкласці начынку, зверху тонкімі пласцінкамі пакласці сметанковае масла (пры выпяканні яно растае і раўнамерна прапітвае начынку), закрыць слоем цеста і акуратна засціснуць шво. Паверхню наколоць відэльцам, змазаць жаўткам, упрыгожыць галінкамі, кветкамі, лісцікамі з цеста, якія таксама змазаць жаўткам.

Выпякаць пры тэмпературы 180—200°C да залацістага колеру.

Пірог з лімонам

Цеста — па асноўнай рэцэптуры.

Для начынкі: 2 лімоны, 1 шклянка цукру, 1—2 сталовыя лыжкі крухмалу.

Для змазвання паверхні: 1 жаўток.

Цеста раскатаць таўшчынёй прыкладна 1 см, надаўшы яму круглую форму. На паверхню яго раўнамерна пакласці начынку з лімона, нацёртага разам з цэдрай на дробнай тарцы (насенне выдаліць, інакш начынка

466

атрымаецца горкай), змяшанага з цукрам і крухмалам, краі цеста загнуць, каб начынка была прыкладна на 1,5—2 см пакрыта слоем цеста, змазаць жаўтком, упрыгожыць вяночкам кветак з цеста, старанна змазаць іх жаўткам і выпякаць пры тэмпературы 200—210°C да залацістага колеру.

Парады на ўсякі выпадак

Адпраўляючыся за горад, пакладзіце ў кішэню кавалак шчыльнай паперы. Складзены пэўным чынам, ён заменіць шклянку, калі захочацца піць.

Перад тым як прыступіць да заточкі пілы, зрабіце паміж зубамі невялікія прапілы. Цяпер можна працаваць напільнікам—зубы атрымаюцца вострымі і будуць мець правільную форму.

Каб зліўны шланг пральнай машыны не выбівала з ракавіны, прывяжыце да яго магніт ад старога радыё. Шланг будзе добра трымацца, калі ваша ракавіна металічная.

467

Аднавіць шво ў цяжкадаступным месцы можна з дапамогай цыравальнай іголкі і іголкі ад шпрыца. Апошняя ўстаўляецца ў дзірку звонку, а цыравальная ўпіраецца наўскасяк знутры. Цыравальнай іголкай выпіхваюць іголку ад шпрыца і лёгка працягваюць нітку.

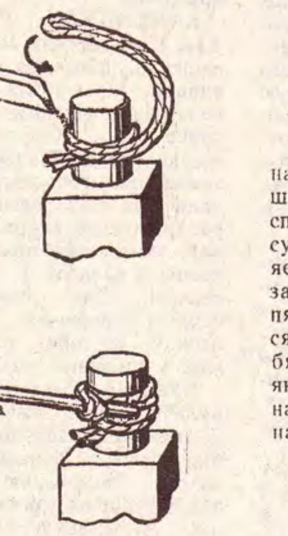

Часам цяжка бывае павярнуць металічны стрыжань, які вельмі шчыльна сядзіць у гняздзе, калі няма пад рукамі прыдатнага інструменту. Накруціце на канец стрыжня некалькі віткоў вяроўкі (мяккага дроту), якая складзена ўдвая. Уставіўшы ў пятлю металічны дрот, вы лёгка павернеце стрыжань.

Як зняць з пальца пярсцёнак, калі ён сядзіць вельмі шчыльна? Ёсць старажытны спосаб. Пад пярсцёнак падсуньце нітку і намотвайце яе на палец шчыльна віток за вітком, пачынаючы ад пярсцёнка, праз сустаў да сярэдзіны пальца. Потым бярыцеся за канец ніткі, які прасунуты пад пярсцёнак, і змотвайце яе. Пярсцёнак лёгка злезе з пальца.

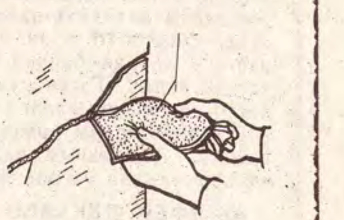

Замазваючы шчыліну ў сцяне, пакладзіце будаўнічы раствор у поліэтыленавы пакет з адрэзаным вугалком. Раствор будзе павольна выцякаць і добра запаўняць шчыліну.

468

АКТУАЛЬНА!

Шэсць пытанняў міністру абароны

ВАЕННАЯ ПРЫСЯГА

Я, грамадзянін неіснуючай дзяржавы, уступаючы ў рады неіснуючых Узброеных Сіл, прымаю прысягу і ўрачыста клянуся быць сумленным, храбрым, дысцыплінаваным, пільным воінам, строга захоўваць ваенную і дзяржаўную тайну, захоўваць неіснуючую Канстытуцыю, неіснуючыя законы, безагаворачна выконваць воінскія статуты неіснуючай арміі і камандзіраў і начальнікаў.

Я клянуся добрасумленна вывучаць ваенную справу, усямерна берагчы ваенную і народную маёмасць і да апошняга дыхання быць адданым неіснуючаму народу, неіснуючай Радзіме, неіснуючаму ўраду.

Я заўсёды гатовы па загаду неіснуючага ўрада выступіць на абарону неіснуючай радзімы — неіснуючай дзяржавы і, як воін неіснуючых Узброеных Сіл, я клянуся абараняць яе мужна, умела, з годнасцю і гонарам, — не шкадуючы сваёй крыві і самога жыцця дзеля дасягнення поўнай перамогі над ворагамі.

Калі ж я парушу гэтую маю ўрачыстую прысягу, дык няхай мяне спасцігне суровая кара неіснуючага закона, усеагульная нянавісць і пагарда неіснуючага народа.

Гэты тэкст прынёс у рэдакцыю «Звязды» падпалкоўнік, які служыць у сталічным гарнізоне. Наогул, ваенныя апошнім часам частыя госці ў рэдакцыях рэспубліканскіх выданняў. Напэўна, пасля абвешчанага суверэнітэту беларускі друк стаў ім бліжэй. Што ж, факт прыемны, насцярожвае, аднак, наступнае: большасць візіцёраў лічаць за лепшае не бачыць сваіх прозвішчаў у газетах. Па розных прычынах. Упамянуты падпалкоўнік, напрыклад, не мае ў Мінску кватэры і таму лічыць за лепшае «не свяціцца». Прычына, дарэчы, самая распаўсюджаная, з чаго сам па сабе напрошваецца вывад: «кватэрнае пытанне» сапсавала не толькі герояў булгакаўскага рамана.

А ў прынцыпе нічога незвычайнага ў тэксце і няма. Звычайная савецкая прысяга, толькі з невялікімі карэктывамі. Так сказаць, праекцыя на дзень сённяшні. Не сумняваюся, што нармальнаму чалавеку тэкст гэты здасца абсурдным. Аднак такая рэальнасць. А калі карыстацца тэрміналогіяй кіраўнікоў нашай рэспублікі, дык перад вашымі вачамі чарговы «кур'ёз пераходнага перыяду». Улічваючы, што клятву на вернасць СССР давалі тыя, на чыіх плячах сёння лейтэнанцкія пагоны, існаваць гэтаму «кур'ёзу» на тэрыторыі нашай суверэннай дзяржавы яшчэ мінімум 20—25 гадоў, г. зн. да таго часу, калі лейтэнанты даслужацца да «вялікіх зорак» і атрымаюць права на пенсіённае забеспячэнне.

Далей мне хацелася б зрабіць адно даволі важнае ўдакладненне. Нягледзячы на кароткі тэрмін існавання міністэрства абароны, асобныя яго кіраўнікі ўжо паспелі абвінаваціць газетчыкаў у антыармейскай зласлівасці, што выяўляецца ў прабеларускіх настроях. Адначасова хачу запэўніць — запіс у славутай «пятай графе» да прадмета размовы не мае ніякага дачынення. Паводле майго глыбокага пераканання, ва Узброеных Сілах Рэспублікі Беларусь могуць служыць не толькі рускія, але і негры. Важна толькі, каб усе яны былі грамадзянамі нашай дзяржавы. Не думаю, што ў каго-небудзь з маіх апанентаў узнікнуць аргументы супраць апошняга тэзіса, і таму лічу магчымым задаць сваё першае пытанне міністру абароны РБ П. Казлоўскаму.

Ці будуць афіцэры нашай нацыянальнай арміі ў гэтым годзе прымаць прысягу на вернасць Рэспубліцы Беларусь?

Праціўнікі такога кроку ківаюць на быццам бы горкі ўкраінскі вопыт і маральную немагчымасць змяніць прысягу Савецкай Арміі на клятву арміі беларускай. Абодва пасылы, на мой погляд, архінеабгрунтаваныя. Па-першае, пра ўкраінскі вопыт нам вядома толькі з вуснаў расійскага Дзяржтэлерадыё, па-другое, трэба быць асабліва «пільным», каб убачыць крымінал у імкненні той жа Украіны пазбавіцца ад відавочнага юрыдычнага нонсенсу. Наіўна называць уласнай армію, афіцэрскі корпус якой прысягаў на вернасць іншай дзяржаве. Дарэчы, славутая Чырвоная Армія сваё існаванне пачала з таго, што вельмі хутка забылася на клятвы цару і айчыне. І нічога. Праіснавала аж да мінулагодняй сустрэчы ў Белавежскай пушчы.

Я далёкі ад думкі падазраваць кадры міністэрства абароны ў нейкіх грахах. Тым не менш неабавязковасць прысягі на вернасць Беларусі пры пэўных абставінах можа быць выкарыстана зусім не на карысць рэспублікі. Любы афіцэр ці прапаршчык проста можа пераехаць у іншую дзяржаву СНД, бо ніякіх абавязацельстваў перад РБ у яго няма. Як няма і гарантый, што служыць да нас будуць пераведзены толькі беларусы. Чутак на гэты конт ужо сёння дастаткова. Адсюль просьба адказаць на другое пытанне:

Ці служаць сёння ў рэспубліканскай арміі тыя, хто ўжо паспеў прысягнуць на вернасць іншым дзяржавам СНД?

Як вядома, Расія (між іншым, не вельмі цырымонячыся з калегамі па СНД) узяла пад сваю юрысдыкцыю войскі, дыслацыраваныя ў Германіі. Узбраенне, маёмасць «нямецкіх» часцей вывозіцца ў напрамку да Уральскага хрыбта, жыллё ж для каманднага саставу будуецца ў Беларусі. І таму цяжка ўстрымацца ад яшчэ аднаго, трэцяга, пытання да генерал-палкоўніка П. Казлоўскага:

Ці трэба чакаць, што да канца 1994 года афіцэры і прапаршчыкі расійскай арміі будуць папаўняць рады Узброеных Сіл Беларусі?

Яшчэ раз падкрэслю, што ні пра якую штучную беларусізацыю размовы і быць не можа. Думаю, у нашага кіраўніцтва на гэты конт хопіць асцярожнасці і такту. І мы не паўторым, як мяркуюць іншыя дэмакраты, таджыкскі прэцэдэнт, дзе адным загадам камандзіраў усіх узроўняў назначылі намеснікамі таджыкаў, большасць з якіх тэрміновую службу прайшлі ў будбатах...

Хто аўтар такога «дасканалага» ўказання ў сонечным Таджыкістане, — разбіраюцца, але з вялікай цяжкасцю. Аднак савецкая звычка ананімнасці дае аб сабе знаць не толькі ў нашых партнёраў па СНД. Некалькі разоў называліся ў беларускім друку лічбы колькасці неабходнай рэспубліцы арміі. Спачатку гаварылася ледзь ці не пра 150 тысяч, сёння засталося толькі 60. Нічога не маю супраць разрадкі і разбраення, трывожыць, аднак, даволі істотная разбежка ў лічбах. Ды і 60 тысяч — ці не шмат? Некаторыя спецыялісты схіляюцца да думкі, што і такую армію Беларусь утрымаць не ў стане, тым больш, што фінансісты дагэтуль не адказалі, колькі будзе «каштаваць» адзін салдат. Ружэйнае масла на хлеб не намажаш. А калі так, не палічыце за цяжкасць адказаць на чацвёртае пытанне:

Хто (па прозвішчах) вызначыў колькасць патрэбнай рэспубліцы арміі?

Магчыма, жыццё ўжо ўнесла некаторыя карэктывы, але, паводле даных, што ў мяне ёсць, у БВА было каля 20 тысяч бескватэрных афіцэраў і прапаршчыкаў. Няцяжка здагадацца, што за некалькі месяцаў існавання міністэрства абароны іх не стала менш. Праблема вельмі сур'ёзная, і ў гэтай сувязі нашым чытачам было б цікава атрымаць кампетэнтныя адказы яшчэ на два пытанні, пятае і шостае:

Ці ёсць у міністра абароны, яго намеснікаў асабісты рэзерв кватэр? Які парадак атрымання жылля генераламі?

Зразумела, пытацца заўсёды лягчэй, чым адказваць, аднак у гэтым выпадку мной кіруе зусім не пустая цікаўнасць. Людзям не ўсё роўна, хто і як будзе іх абараняць, таму наша газета і палічыла, што мае права выступіць у ролі інтэрв'юера паважанага намі міністра.

Спадзяёмся, Павел Паўлавіч знойдзе магчымасць не пакінуць нас без увагі. Са свайго боку запэўніваем, што адказы будуць апублікаваны ў найкарацейшыя тэрміны.

По даручэнню чытачоў цікаўнасць праявіў
Аляксандр ТАМКОВІЧ.

Новым сучасным абсталяваннем аснашчана медсанчасць Беларускага шыннага камбіната. У эндаскапічным аддзяленні, напрыклад, ёсць каланскоп, бранхаскоп, іншыя японскія прыборы, што прызначаны для дыягностыкі і лячэння анкалагічных і іншых захворванняў на ранніх стадыях іх развіцця. Набыта гэта дарагое абсталяванне з дапамогай прадпрыемства.

Усё большае прымяненне ў медсанчасці знаходзяць і лазеры. Лазератэрапія дапамагае пры лячэнні хранічнага бранхіту, рэўматызму, іншых захворванняў. А не так даўно для лячэбніцы быў набыты лапраскоп.

НА ЗДЫМКУ: лабарантка Наталля МАРКАВА працуе з новым абсталяваннем.

Фота Васіля ФЯДОСЕНКІ.

ПОГЛЯД НА ПРАБЛЕМУ

ЛАМАЦЬ—НЕ БУДАВАЦЬ

Служба аховы, якая павінна абараняць нас ад злачынцаў, сёння сама пад пагрозай краху

Сёння на Гродзеншчыне пад аховай знаходзяцца 3.642 аб'екты. Сярод іх — буйныя прадпрыемствы, банкі, базы, склады. 847 чалавек даверылі нам ахову сваёй асабістай маёмасці. Наколькі ж надзейна мы працуем? Толькі летась і сёлета прадухілілі 398 крадзяжоў, раскрылі 226 злачынстваў, выявілі 8.160 адміністрацыйных правапарушэнняў, штрафы за якія перавысілі 1,5 мільёна рублёў. Усё гэта, безумоўна, толькі на карысць умацаванню парадку ў вобласці. І ў той жа час 654 міліцыянеры, 4.300 вартаўнікоў і іншых работнікаў аховы цяпер знаходзяцца пад... пагрозай скарачэння. Чаму?

Крыніцай фінансавання нашых падраздзяленняў з'яўляюцца сродкі, якія мы атрымліваем на дагаворных асновах ад прадпрыемстваў і арганізацый за іх ахову. Гэтыя службы не з'яўляюцца гасразліковымі, не маюць прыбытку, атрыманыя сродкі ў асноўным накіроўваюцца на зарплату, якая складае амаль 80 працэнтаў ад усіх расходаў. Сёлета па ўказанню рэспубліканскага Мінфіна нашы падраздзяленні нароўні з прадпрыемствамі абкладаюцца ўсімі відамі падаткаў. Больш таго, асобныя раённыя падатковыя інспекцыі патрабуюць выплаты падаткаў яшчэ і за мінулы год, што супярэчыць Закону Рэспублікі Беларусь «Аб міліцыі», дзе дакладна сказана, што міліцыя вызваляецца ад усіх відаў падаткаў. Хто ж дае права парушаць закон?

У адпаведнасці з Законам «Аб унясенні змяненняў і дапаўненняў у законы РБ аб падаткаабкладанні» ад 17 сакавіка сёлетняга года падаткам на дабаўленую вартасць не абкладаюцца прадпрыемствы, якія выкарыстоўваюць працу пенсіянераў па ўзросту, калі іх больш палавіны ад колькасці ўсяго персаналу. І зноў парадокс — усе падраздзяленні аховы (а тут працуе звыш 60 працэнтаў пенсіянераў) не вызвалены ад гэтага падатку.

Установы, дзе работнікі атрымліваюць фіксаваную зарплату, таксама вызвалены ад падатку на дабаўленую вартасць. Але і тут ахове не пашчасціла, хоць і ў вартаўніка, і ў міліцыянера заработак строга фіксаваны.

Вядома, што з павелічэннем зарплаты і падаткаў рэзка ўзрастае кошт нашых паслуг. Сёння ўтрыманне міліцыянера аховы каштуе ў 1,7 раза больш, чым яго калегі з патрульна-паставой службы. Вартаўнік раней «каштаваў» разам з падаткамі 150 рублёў, а цяпер — не менш як 5,5 тысячы рублёў у месяц. І ўсе гэтыя расходы павінны несці прадпрыемствы і арганізацыі. Інакш кажучы, іх прымушаюць двойчы плаціць падаткі — і за сябе, і за ахову. Далёка не кожнаму гэта па кішэні. А ў выніку многія з традыцыйных кліентаў адмаўляюцца ад нашых паслуг і скасоўваюць дагаворы.

Каму гэта выгадна? Вядома ж, злачынцам, у якіх з'яўляюцца выдатныя ўмовы для крадзяжоў. Вось толькі два прыклады. Слонімскі аўтарамонтны завод скасаваў дагавор на ахову, а ўжо назаўтра на складзе прадпрыемства недалічыліся пятнаццаці аўтапакрышак. З 1 мая пачалі абыходзіцца без аховы ў сталовай № 20 Лідскага домабудаўнічага камбіната — праз месяц паступіла паведамленне аб крадзяжы вялікай колькасці прадуктаў.

62 працэнты з зарэгістраваных сёлета на Гродзеншчыне злачынстваў — крадзяжы асабістай і дзяржаўнай маёмасці, прычым 510 з іх па сённяшні дзень застаюцца нявыкрытымі. У такой сітуацыі, здавалася б, трэба ўзмацняць службу аховы. Аднак замест гэтага адбываецца разбурэнне сістэмы, у якой за сорак гадоў яе існавання набыты вялікі вопыт работы, падрыхтаваны кваліфікаваныя кадры. А колькі сродкаў было ўкладзена ў стварэнне нашай матэрыяльнай базы, арганізацыю пунктаў цэнтралізаванай аховы і абсталяванне аб'ектаў сродкамі сігналізацыі!

З гэтай праблемай мы звярнуліся ў аблвыканком, фінансавыя органы. Усе нібыта нас разумеюць, спачуваюць, але ніхто нічога не вырашае.

Сёння ў нашым жыцці многае мяняецца. Аднак мы дрэнна разумеем прапісную ісціну: разбурыць лёгка, але ж давядзецца і ствараць. А пакуль што службы, альтэрнатыўнай нашай, няма. Кааператывы, паспрабаваўшы сябе ў аказанні ахоўных паслуг, з гэтымі задачамі не справіліся. Дык што ж нас чакае з развалам дзяржаўнай службы? Зразумела, крымінагенная абстаноўка яшчэ больш абвострыцца. А гэта і для дзяржавы, і для ўсіх нас абернецца новымі стратамі. Стратамі, значна больш адчувальнымі ў параўнанні з той фінансавай падтрымкай, якая патрабуецца службе аховы.

У. ПЯКАРСКІ,
начальнік Гродзенскага абласнога аддзела аховы.

«Беларускія оксфарды не за гарамі. Як, адпаведна, і аплата за навучанне ў іх»

Гутарка з намеснікам міністра адукацыі РБ Васілём СТРАЖАВЫМ

— Наколькі я ведаю, Васіль Іванавіч, нягледзячы на прынятыя шматлікія дакументы і дагаворы па аплаце вучобы ў нашых ВНУ, студэнты-замежнікі працягваюць вучыцца ў нас бясплатна.

— Да мяне літаральна перад вашым прыходам завітала дзяўчына з Мінска, якая паступіла ў ленінградскую Акадэмію мастацтваў. Усё добра, але там патрабуюць за навучанне 35 тысяч рублёў у год. Мы не ў стане аплаціць яе вучобу. Ніякіх жа пагадненняў у галіне адукацыі на 1992 навучальны год у краінах Садружнасці няма. Ёсць толькі адно: студэнты, якія паступілі да 1991 года ўключна ў ВНУ былога Савецкага Саюза, вучацца бясплатна. Гэта датычыць як блізкага, так і далёкага замежжа. Студэнтам жа першакурснікам гэтага года з-за межаў рэспублікі прыйдзецца выкладваць грошы. Выключэнне складаюць грамадзяне Беларусі, этнічныя беларусы і тыя, хто ў хуткім часе атрымае беларускае грамадзянства. Усе нюансы гэтага сапраўды няпростага пытання з аплатай за вучобу ў ВНУ Садружнасці будуць вырашацца на нарадзе кіраўнікоў дэлегацый краін СНД у Ташкенце.

— У адукацыі запахла грашыма. І не малымі. Колькасць навучэнцаў-замежнікаў па вашых прагнозах сёлета рэзка з-за гэтага скароціцца?

— Калі некалькі гадоў назад у рэспубліцы была адносна стабільная колькасць студэнтаў-замежнікаў —прыблізна 7 тысяч у год, то гэтай восенню верасень сабярэ ў беларускіх вучэбных аўдыторыях не больш, чым чатыры тысячы замежнікаў. Дакладнай колькасці я назваць не магу, таму што перагаворы з многімі краінамі яшчэ вядуцца. Тым больш, што цяпер самі ВНУ могуць напрамую заключаць дагаворы з замежнымі навучальнымі ўстановамі, што яны паспяхова і робяць. На ўзроўні міністэрстваў адукацыі заключаны дагаворы з Польшчай. Яны ў гэтым годзе прысылаюць нам больш за 40 студэнтаў-беларусаў (у асноўным з Беласточчыны), мы адпраўляем туды каля 80 студэнтаў-палякаў (большасць — ураджэнцы Гродзеншчыны). Яшчэ будуць бясплатна вучыцца ў вышэйшых беларускіх навучальных установах некалькі этнічных беларусаў з Казахстана.

— Калі я вас правільна зразумеў, Васіль Іванавіч, ВНУ набылі такую самастойнасць, што могуць самі вызначаць і кошт навучання?

— Абсалютна правільна. І ў рублях, і ў свабодна канверсуемай валюце. Апошняя прыблізна будзе складаць тысячу —паўтары долараў у год. Дарэчы, многія замежныя фірмы спрабуюць збіць гэтую планку і, не знайшоўшы з намі кампрамісных варыянтаў, звяртаюцца ў расійскія навучальныя ўстановы. Але я думаю, што якасць навучання будзе адыгрываць усё большую і большую ролю, і мы проста павінны аказацца ў выйгрышы.

— Чаму вы так упэўнены ў светлай валютнай будучыні беларускай вышэйшай адукацыі?

— Па-першае, калі ўзяць сто лепшых ВНУ Садружнасці, то большасць з іх будуць беларускімі. Гэта, так сказаць, агульнавядома. У нас вельмі і вельмі неблагая вышэйшая адукацыя. Па-другое, трэба ж улічваць, што ў нас у параўнанні з іншымі краінамі СНД стабільная сітуацыя як у міжнацыянальных адносінах, так і ў забеспячэнні харчовымі і прамысловымі таварамі.

— На бязлюддзі і мы людзі?.. А ў мяне ёсць інфармацыя, што некаторыя замежнікі скардзяцца на нашы жыццёвыя ўмовы.

— Я таксама ведаю аб гэтых скаргах. Што магу на гэта сказаць? Плаціце грошы, паважаныя спадары-замежнікі, і вам будуць палепшаны ўмовы пражывання і харчавання, і будзе прадастаўлены шэраг іншых даброт.

І яшчэ. Калі б было так дрэнна, то многія студэнты-замежнікі ўжо даўно пакінулі б Беларусь. Але я такіх выпадкаў не ведаю. Наадварот. Ёсць заяўкі ад шэрагу арабскіх краін, нават Германіі, Нарвегіі і іншых.

— І ўсё ж, па вашых словах, калі Беларусь так выгадна адрозніваецца ад іншых краін Садружнасці, замежныя краіны нас павінны літаральна завальваць адпаведнымі заяўкамі. Але гэтага няма. Чаму?

— У нас існуюць шматлікія дабрачынныя фонды і арганізацыі, якія прадстаўляюць нашу рэспубліку настолькі занядбалай, настолькі забруджанай і няшчаснай, што многія людзі на Захадзе проста не ўяўляюць, як можна ўвогуле ехаць у Беларусь у сувязі з Чарнобылем. Я не супраць таго, што трэба дапамагаць чарнобыльскім дзецям, але ж трэба ведаць і межы пры стварэнні карціны «радыяцыйнай Беларусі», а то з намі не захочуць мець справу не толькі ў галіне адукацыі, але і бізнесу.

— Здаецца, залежыць гэта не толькі ад рэкламы нашай краіны на Захадзе?

— Канешне. Шмат залежыць ад грашовых укладанняў у нашу адукацыю. Пакуль жа ў міністэрстве адукацыі ўвогуле няма валютнага рахунку і невядома, калі будзе. Тлумачэнне, вядома, простае — у рэспубліцы няма валюты. Але павінен заначыць, што кожны долар, укладзены ў адукацыю, у будучым павінен вярнуцца некалькімі доларамі прыбытку.

Мы ў сваю чаргу разумеем, што ўсё залежыць ад нас саміх. Таму ў бліжэйшы час плануем стварыць пры міністэрстве адукацыі асацыяцыі, якія за пэўныя камісійныя дапамагалі б заключаць дагаворы паміж замежнымі навучальнымі ўстановамі і нашымі.

Рынак ушчыльную падабраўся і да адукацыі. І калі ў нас жадаюць вучыцца замежнікі, то трэба даць ім такую магчымасць.

— Васіль Іванавіч, ну, а якія з беларускіх ВНУ могуць прэтэндаваць на прэстыж, напрыклад, Оксфардскага універсітэта?

— Самым прэстыжным лічыцца Белдзяржуніверсітэт. Потым ідзе політэхнічная акадэмія, медыцынскія інстытуты, інстытут замежных моў, радыётэхнічны інстытут. Няблага каціруецца і Гродзенскі універсітэт. Думаецца, што з іх ліку можа атрымацца не адзін Оксфард. Галоўнае пазбегнуць нейкага сацыялістычнага спаборніцтва. Хай у першую чаргу аб сваім прэстыжы клапоцяцца самі ВНУ. А міністэрства адукацыі ў гэтым ім заўсёды дапаможа. Як, напрыклад, у адпраўцы беларускіх студэнтаў на вучобу за мяжу. Сёлета мы накіравалі групу навучэнцаў з розных ВНУ рэспублікі ў Германію. Думаецца, іх вопыт для нас будзе небескарысным і пры стварэнні ўласных оксфардаў.

Гутарыў
Аляксандр КОКТЫШ.

Раслінная касметыка

У касметычных мэтах — для догляду за скурай твару і рук, для змякчэння скуры, для паляпшэння росту і ўмацавання валасоў, для выдалення бародавак і г. д. — здавён ужываліся самыя разнастайныя раслінныя сродкі. Прыводзім некаторыя з іх, найбольш распаўсюджаныя.

АЛЕЙ (ільняны, арэхавы, канапляны, баваўняны, сланечнікавы). Гэта, відаць, самы распаўсюджаны сродак для змякчэння скуры, асабліва сухой. Для гэтага бяруць кроплю-другую алею і старанна расціраюць пальцы і кісці рук рухамі ўверх—уніз на працягу 15—20 мінут. Гэтак жа змякчаюць скуру твару, шыю.

АЛТЭЯ ЛЕКАВАЯ. У корані гэтай расліны ўтрымліваецца шмат вільгаці, якая робіць абвалакальнае і процізапаленчае дзеянне пры себарэйным дэрматыце твару і запаленчых вуграх. Для прыгатавання раствору корань алтэі здрабняюць і заліваюць халоднай вадой у суадносінах 1:10, г. зн. на 1 частку кораня бяруць 10 частак вады. Гэтая сумесь настойваецца прыкладна адну гадзіну, потым працэджваецца. Атрыманым настоем перыядычна мыюць твар.

ШАЛФЕЙ ЛЕКАВЫ. Лісце гэтай расліны выкарыстоўваюць для лячэння скуры з шырокімі порамі пры вугрыстай сыпі і себарэйным дэрматыце. Чайную лыжку здрабнёнага лісця заліваюць шклянкай кіпню і падаграваюць на слабым агні 3—5 мінут. Цёплы раствор выкарыстоўваюць для прымочак.

КАЛЕНДУЛА (НАГОТКІ). У яе кветках ёсць саліцылавая, яблычная кіслоты, карацін (правітамін А), календулін, фітанцыды. Настойка на 40-працэнтным спірце (прасцей кажучы, на звычайнай гарэлцы) у суадносінах 1:10 заспакойвае раздражненне скуры і дзяснаў, ужываецца пры выпадзенні валасоў і тлустай себарэі. Для ўцірання ў скуру і прымочак чайную лыжку настойкі раствараюць у шклянцы вады.

БУЛЬБА. Сокам свежай бульбы лечаць экземы, апёкі, мазалі, трафічныя язвы, дэрматыты, флегманозныя вугры. Ачышчаную бульбу здрабняюць на дробнай тарцы. Атрыманую масу кладуць у складзеную ў некалькі слаёў марлю і прыбінтоўваюць да пашкоджанага ўчастка скуры. Праз некалькі гадзін бульбяную масу асцярожна здымаюць.

СВЯТАЯННІК. У ім утрымліваецца да 10 працэнтаў дубільных рэчываў, вітаміны РР і С, правітамін А, азулен. Гэтая расліна мае дэзінфіцыруючыя і вяжучыя ўласцівасці. Настой у суадносінах 1:5 аказвае

лекавы эфект пры тлустай себарэі твару і вугрыстай сыпі, заспакойвае раздражненне скуры, садзейнічае загойванню пры гнойных запаленчых працэсах скуры.

ДУБРОЎКА ПРАМАСТОЙНАЯ. Яшчэ яе называюць калганам. У карэнішчы гэтай расліны — да 25 працэнтаў дубільных рэчываў. Адвар (1:20) ужываюць для прымочак пры лячэнні тлустай себарэі твару і дэрматытах.

ХВОШЧ ПАЛЯВЫ. У гэтай расліне шмат крэмніевай, яблычнай, аскарбінавай кіслот, карацін, вітамінаў і моцных фітанцыдаў. Настой хвашчу ў суадносінах 1:10 ужываецца ў якасці прымочак пры тлустай порыстай скуры твару і пры себарэйным дэрматыце.

РАМОНАК АПТЭЧНЫ. Ён утрымлівае эфірнае масла, асновай якога з'яўляецца азулен — процізапаленчы, болесуцішальны сродак. Таму настой рамонку пажадана ўжываць пры сонечных апёках і апрэласцях скуры. Пры паласканні чыстых валасоў у рамонкавым настоі яны набываюць залацісты колер.

ДУБ. Пры патлівасці ног ужываецца адвар дубовай кары ў суадносінах 1:10. Тэмпература ванны павінна быць 37—38 градусаў, працягласць працэдуры 15—20 мінут, а паўтарыць працэдуру трэба 10—15 разоў.

Мы разгледзелі некалькі «індывідуальных» характарыстык лекавых раслін. Але выбар расліннай касметыкі куды больш разнастайны! Прывядзём яшчэ некалькі найбольш характэрных парад.

Пры сухой скуры твару рэкамендуецца рабіць маскі з кветак ліпы, рамонку, лісця мяты перачнай, пялёсткаў ружы або шыпшыны.

Пры тлустай скуры твару падыдуць маскі з травы святаянніку, лісця шчаўя, кветак календулы, лісця падбелу... Гэтыя маскі дзейнічаюць як процізапаленчы і дэзінфіцыруючы сродак.

Каб прадухіліць старэнне скуры, ужываюцца маскі, настоі, прымочкі, уціранні з наступных раслін: шышак хмелю, соку альясу, аўсу, кораня алтэі, лісця бярозы, трыпутніка. Маскі робяць такія: вельмі здрабнёныя часткі раслін заліваюць кіпнем (1:3), потым кіпяцяць 2—3 хвіліны, астуджаюць і ў цёплым выглядзе накладаюць на падрыхтаваную перад гэтым фланелевую маску з выразанымі адтулінамі для вачэй і рота. Замест фланелі можна скласці ў некалькі слаёў марлю або палатно. Маску трымаюць на твары 15—20 хвілін, потым старанна мыюць твар цёплай вадой. Такую працэдуру паўтараюць праз дзень на працягу трох тыдняў.

Пазбавіць колеру вяснушкі можна з дапамогай лімоннага соку, разведзенага

напалам з вадой, або соку свежага агурка. Для гэтага трэба рэгулярна праціраць скуру з вяснушкамі. Выкарыстоўваюцца таксама (раніцай і ўвечары) сок звычайнай рэпчатай цыбулі, воцат або ўзбіты бялок напалам з лімонным сокам.

Пазбавіцца ад вусоў жанчынам дапаможа няспелы грэцкі арэх. Яго трэба разрэзаць і ўціраць свежы сок у губу.

Барадаўкі хутка знікнуць, калі на іх рэгулярна ўздзейнічаць размятай масай ягад рабіны. Гэтую масу кладуць на барадаўку і фіксуюць на ноч. Раніцай прамываюць. Дастаткова 8—10 працэдур, каб бародавак не стала.

Для ўмацавання і росту валасоў выкарыстоўваюць наступны рэцэпт: бярэцца пароўну трыпутнік, рамонак, шалфей, крапіва, мацярдушка (душыца). Сталовую лыжку сумесі заліваюць шклянкай кіпню, настойваюць гадзіну, працэджваюць. Ва ўзвар дадаюць мякаць чорнага хлеба для атрымання кансістэнцыі кашкі. Цёплую сумесь уціраюць у скуру галавы, завязваюць хусткай або плёнкай і трымаюць дзве гадзіны. Потым валасы мыюць без мыла цёплай вадой і сушаць на паветры. Яшчэ адзін рэцэпт. Бяруць сумесь кары дубу і шалупіння рэпчатай цыбулі пароўну. Шклянку сумесі заліваюць літрам кіпню, трымаюць на агні яшчэ адну гадзіну, астуджаюць і намазваюць валасы. Астатняе — як у папярэднім рэцэпце.

У гэтым артыкуле выкарыстаны рэкамендацыі доктара медыцынскіх навук прафесара А. ТУРАВАЙ.

Як «вылечыць» сумку

Хто цяпер не карыстаецца поліэтыленавымі сумкамі-пакетамі? Ведаем, што такі пакет недаўгавечны: хутка абрываецца ручка. Што рабіць з сапсаванай сумкай — выкідваць?

А бядзе ж можна дапамагчы. Адрэжце верхнюю частку пакета, як паказана на малюнку. Складзіце пакет ўдвая ці ўтрая

па вертыкалі і на адлегласці 2 см ад верхняга краю пракаліце гарачым цвіком адтуліну (дыяметр цвіка не менш за 3—4 мм). Пракалоўшы, хутка, каб бакі не зліпліся, разгарніце пакет. Прасуньце ў адтуліны любы шнур ці лепш стужачку з тканіны так, каб яна лёгка прайшла па ўсім перыметры, а канцы звяжыце. Пакет гатовы! У аб'ёме ён крыху страціў, затое яго «грузападымальнасць» узрасла да 4 кг!

Трусы на самаабслугоўванні

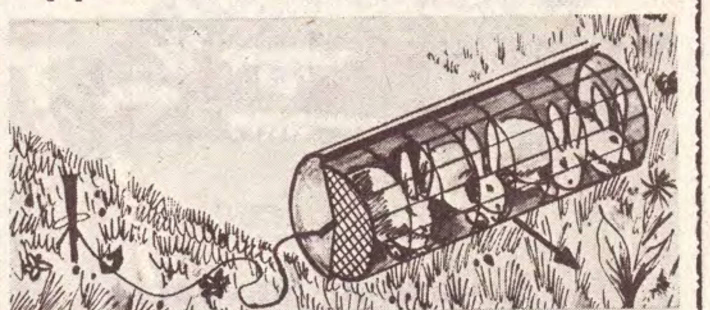

Клетка такой канструкцыі выключае ўсе прамежкавыя аперацыі, звязаныя з кармленнем жывёлін. Зрабіць яе зусім проста. Са стальнога дроту дыяметрам 2—3 мм трэба сплесці сятчасты цыліндр дыяметрам 300—800 мм.

Няцяжка здагадацца, што размеры клетак, як і ячэек аднаго цыліндра залежаць ад узросту трусоў.

Змясціўшы ў такія клеткі жывёлін, іх можна пакінуць «пасвіцца» самастойна.

Якім чынам? Ды вельмі проста. Пакладзіце цыліндры на палянцы або ў садзе паміж дрэвамі, і жывёліны будуць скубці траву праз ячэйкі. Паступова аб'ядаючы траву наперадзе клеткі і цягнучыся за свежай, яны будуць паварочваць яе, як кола. Застаецца толькі процілеглы бок клеткі закрыць непразрыстым экранам.

Як самому можна зрабіць шлямбур?

Для гэтага бярэцца звычайны свярдзёлак дыяметрам 8, 10, 12 і г. д. мм і ў яго рэжучай частцы па цэнтры вастрыя вуглом абразіўнага круга на электратачыле выточваецца паглыбленне.

Такім шлямбурам лёгка зрабіць заглыбленне ў сцяне з цэглы. Для гэтага трэба па шлямбуры стукаць малатком і злёгку яго паварочваць.

РОЗГАЛАС

БАРСЕЛОНА-92

«ЗОЛАТА», ЗНОЎ «ЗОЛАТА»...

Калі б зборная суверэннай Рэспублікі Беларусь выступала на Гульнях у Барселоне самастойнай камандай, яна пасля пяці дзён спаборніцтваў трывала ўваходзіла б у першую шасцёрку каманд, якія маюць на сваім рахунку найбольшую колькасць узнагарод самай высокай пробы. Мяркуйце самі: па стану на ўчарашні дзень у актыве беларусаў, што выступаюць, як вядома, пакуль што пад сцягам СНД, было пяць залатых медалёў!

У мінулым нумары мы паведамлялі, што плыўчыха з Гомеля Алена Рудкоўская на першым сваім старце не дацягнула да медаля ўсяго толькі некалькі імгненняў: яна была чацвёртай. Алена, як прынята было ў нас казаць нядаўна, перабудавалася літаральна на наступны дзень, выйграўшы адразу дзве залатыя ўзнагароды: на дыстанцыі 100 метраў брасам і ў эстафеце 4×100 метраў.

Упэўнена ішла да перамогі мужчынская зборная Садружнасці Незалежных Дзяржаў па спартыўнай гімнастыцы, якую вёў яе лідэр апошніх гадоў Віталь Шчэрба. 20-гадовы мінчанін папоўніў сваю калекцыю чэмпіёна Еўропы і свету алімпійскім «золатам» у камандным турніры. Дарэчы, Віталь лідзіруе і ў асабістым турніры мнагаборцаў, мае нядрэнныя перспектывы і ў практыкаваннях на асобных снарадах. Так што, мяркуючы па ягонай спартыўнай форме, пра Шчэрбу свет яшчэ пачуе...

Упэўнена выступае на Алімпіядзе і каманда гандбалістаў СНД, якую трэніруе настаўнік мінскага СКА Спартак Міранович. Пазаўчора ягоныя выхаванцы выйгралі другі матч запар — на гэты раз у каманды Францыі — 22:21. Нагадаем: у зборнай выступаюць тры армейцы Мінска— Андрэй Барбашынскі, Міхаіл Якімовіч і Андрэй Мінеўскі.

На жаль, не ўсе радуюць сваёй стабільнасцю, высокай гатоўнасцю да алімпійскіх баталій. 29-гадовы Міхаіл Рыбак з Мінскай вобласці, выступаючы ў конным трохбор'і, пасля першага віду — выездкі ўладкаваўся ўсяго толькі на 57-м месцы.

А вось адно з апошніх паведамленняў. Вядомая мінская тэнісістка Наталля Зверава, «пасеяная» на турніры пад нумарам 26, усяго толькі за 54 мінуты пераканаўча перамагла Яну Новатну з ЧСФР, якая, дарэчы, уваходзіць у дзесятку мацнейшых у свеце. Лік—6:1, 6:0, як кажуць, каментарыяў не патрабуе.

КАЛІ ХОЧАШ СТАЦЬ БАНКІРАМ

ПІНСК. Па-навуковаму гэта называецца навучаннем на гаспадарчаразліковай аснове. На больш папулярнай мове сэнс гэтага зводзіцца да простай формулы: хочаш атрымаць дыплом банкаўскага служачага — плаці грошы. І немалыя. На базе дзевяці класаў — 28 тысяч рублёў, на базе адзінаццаці — 18 тысяч. Але гэтыя грошы яшчэ не гарантуюць атрымання студэнцкага білета Пінскага ўлікова-крэдытнага тэхнікума. Трэба здаць уступныя экзамены, вядома ж, на станоўчую адзнаку. Але, як ні дзіўна, у абітурыентах сёлета недахвату няма. Усе 125 месцаў поўнасцю ўкамплектаваны.

Прычына такога яшчэ нязвыклага навучання ў тым, што ніхто не хоча фінансаваць гэтую навучальную ўстанову.

ЮНЫ ЧЭМПІЁН СВЕТУ

Упершыню на чэмпіянаце свету па шахматах сярод юнакоў і дзяўчат, які праходзіў у нямецкім горадзе Дуйсбургу, Беларусь выступала самастойнай камандай. Рэспубліка выставіла дзесяць удзельнікаў ва ўсіх пяці ўзроставых групах. І дэбют юных беларускіх шахматыстаў быў шчаслівым.

Зусім нечаканым для ўсіх стала ўзыходжанне на чэмпіёнскі п'едэстал 14-гадовага мінчаніна Юрыя Ціханава. Юра — выхаванец СДЮШАР № 11 па шахматах. Ён стаў першым чэмпіёнам свету па шахматах у асабістым заліку за ўсю гісторыю Беларусі.

Фота Генадзя СЯМЁНАВА. (БЕЛІНФАРМ).

БЕЛАРУСКІЯ СКАЎТЫ: «БОГ І БАЦЬКАЎШЧЫНА»

Аб'яднанне беларускіх скаўтаў (АБС) наладзіла сёлета некалькі летнікаў паблізу Гродна, Маладзечна, Мінска.

Першы з трох прынцыпаў скаўцкага руху — «Бог і Бацькаўшчына»— для беларускіх скаўтаў гучыць як заклік да абуджэння памяці, уведамлення каштоўнасцей культуры і гісторыі свайго народа.

Будзем спадзявацца, што скаўты пакінулі летнікі сапраўды лепшымі, чым прыехалі туды, што налета зноў вернуцца, каб здзейсніць тое, што сёлета не паспелі.

Скаўт-канцлер Аб'яднання беларускіх скаўтаў А. ЖУКОЎСКІ.

● РАДЫЁПЕРАХВАТ

«БІ-БІ-СІ»

Марго, жонка Хонекера, не паехала з ім у Берлін. Яна папрасіла дазволу чылійскіх улад застацца ў пасольстве, каб сабраць свае рэчы.

Калі канфлікт у Босніі не будзе спынены, то ў цэнтры Еўропы з'явіцца пастаянная велізарная маса бежанцаў. Назіральнікі выказваюць сумны прагноз, што югаслаўскі варыянт магчымы ў былых савецкіх рэспубліках.

Міністр фінансаў Францыі рэзка пакрытыкаваў даклад, у якім сцвярджаецца, што ўвядзенне адзінай еўрапейскай валюты затармозіць рост эканомікі ЕС.

Міжнародны Чырвоны Крыж апублікаваў справаздачу аб стварэнні сербамі канцлагераў. У Босніі, напрыклад, існуюць 4 такія лагеры. Так, у былой шахце трымаюць 5 тысяч чалавек, якіх амаль не кормяць. У другім лагеры, які размешчаны ў былой ваеннай канюшні, знаходзяцца 4 тысячы чалавек. Трэці разбіты на тэрыторыі пачатковай школы і абнесены калючым дротам. Весткі аб лагерах паступаюць і з іншых крыніц. Сербы выкарыстоўваюць такую тактыку: чарговую вёску падвяргаюць абстрэлу, а людзей, якія пакідаюць сховішча, вывозяць. Потым на грузавіках вывозяць маёмасць, а вёску спальваюць. Так некалі фашысты рабілі з яўрэямі.

У Самалі шмат дзяцей штодзень паміраюць ад голаду. Многія дзеці вельмі худыя, іх рукі і ногі таўшчынёй 3—4 см. У сталіцы Магадыша тысячы галодных дзяцей валяюцца на вуліцах, блукаюць у пошуках ежы. Ад дыстрафіі ў Самалі пакутуюць 80 працэнтаў дзяцей ва ўзросце да 5 гадоў.

Ф. Кастра, як вядома, наведаў у Іспаніі вёску свайго бацькі. Той у свой час прыехаў на Кубу як салдат іспанскай арміі падаўляць на востраве рух за незалежнасць. Новы свет уразіў Кастра-бацьку. Ён вярнуўся на Кубу з мэтай «зрабіць грошы». Жаніўся на мясцовай жанчыне, меў ад яе 2 дзяцей і яшчэ 5 — ад сваёй кухаркі Ліны Рус Ганзалес. Сярод незаконнанароджаных быў і Фідэль Кастра.

«ГОЛАС АМЕРЫКІ»

Як паведамляе армянскае інфармацыйнае агенцтва «Лур», атрады самаабароны Нагорнага Карабаха працягваюць наступленне ў Мардакерцкім раёне. За апошнія 2 дні азербайджанцы страцілі больш за 100 чалавек. З іх боку дэзірціруюць чэчэнцы і рускія, якіх вымушаюць змагацца на перадавой. 75-я дывізія былога СССР у Нахічэвані расфарміравана, яе зброя перайшла пад мясцовую юрысдыкцыю.

У нядзелю М. Палтаранін вылятае на тыдзень у Токіо для падрыхтоўкі візіту Б. Ельцына.

Японія гатовая супрацоўнічаць з Расіяй у справе эксплуатацыі атамных караблёў.

Дырэктар інстытута матэматыкі пры Расійскай акадэміі навук Ігар Шафарэвіч атрымаў пісьмо ад кіраўніка амерыканскай акадэміі навук з просьбай прадумаць пытанне аб адмаўленні ад членства ў амерыканскай акадэміі. Прычына — выказванні Шафарэвіча аб тым, што ў перамозе бальшавікоў у Кастрычніцкай рэвалюцыі вінаваты яўрэі, што яны ўвогуле хочуць знішчыць рускую культуру.

● РАДЫЁПЕРАХВАТ

ЗБІРАЕЦЦА ВЯЛІКАЯ РАДНЯ

Першым беларускім самалётам з Нью-Йорка ў Мінск прыляцела група нашых суайчыннікаў. Гэта каля сарака чалавек, што гуртуюцца вакол беларускага культурнага цэнтра ў Амерыцы «Полацак» і, у прыватнасці, удзельнікі хору царквы Жыровіцкай Божай Маці з Кліўленда. Многія з іх упершыню скарысталі магчымасць наведаць Бацькаўшчыну пасля доўгага расстання. Землякі прывезлі падарункі для дзяцей-сірот, медыцынскую дапамогу, ахвяравалі сродкі на развіццё рэабілітацыйнага цэнтра таварыства сляпых.

Але, як заўважыў на сустрэчы з амерыканскімі гасцямі міністр замежных спраў Пётр Краўчанка, Беларусь, удзячная за дапамогу і падтрымку ў цяперашні цяжкі час, надалей будзе імкнуцца ладзіць стасункі з беларускім замежжам не як бедная сваячка, а як апякунка. Беларусы ва ўсім свеце павінны адчуваць клопат Бацькаўшчыны.

На гэтай жа сустрэчы, дзе прысутнічала грамадскасць сталіцы, лідэры палітычных партый, і пачала абмяркоўвацца ідэя правядзення наступным летам Сусветнага з'езда беларусаў на Радзіме. Падрыхтоўчыя клопаты з агульнай згоды ўзяло на сябе Згуртаванне беларусаў свету «Бацькаўшчына».

НАВЕЙШАЯ ГІСТОРЫЯ. УСПАМІНЫ І РОЗДУМ

Міхаіл ЗІМЯНІН: «У 70-Х МЫ МЕЛІ ЎСЁ, АКРАМЯ АДНАГО— ПАЛІТЫЧНАЙ ВОЛІ»

(Працяг. Пачатак у № 150).

— Міхаіл Васільевіч, вы шмат і своеасабліва расказвалі пра апошняга лідэра былых СССР і КПСС. Цікава пачуць таксама пра яго папярэднікаў. Возьмем, напрыклад, Брэжнева. Для вас, відаць, не сакрэт, што ў народзе нябожчык Генсек успрымаўся, мякка кажучы, зусім не інтэлектуалам, хоць апошнім часам пачынаюць цаніць дадзеную ім стабільнасць жыцця, упэўненасць у дні заўтрашнім...

— Не ўсё тут проста. Будучы здаровым і моцным, Брэжнеў заставаўся цвёрдым прагматыкам, які паставіў кропку на хрушчоўскіх хістаннях, што ў многім парушылі парадак у краіне. Ён і Касыгін лічылі найгалоўнейшай задачай менавіта стабілізацыю становішча ў краіне, уздым жыццёвага ўзроўню на больш высокі парадак. Не скідвалася таксама з рахунку паступовае, але паступальнае развіццё дэмакратыі ў краіне, савецкай дэмакратыі, дзяржаўнай...

— Вядома, аднак, што погляды двух лідэраў таго часу не ва ўсім супадалі?

— Так, асабістае саперніцтва мела месца...

На момант пачатку сваёй работы Брэжневу ўдалося згуртаваць кадры партыі і дзяржавы. Ён аб'яднаў іх думкай аб спакойнай, дружнай рабоце. Былі намечаны пэўныя планы, прадуманы важнейшыя пазіцыі, і краіна адразу пайшла па шляху ўздыму. На шчасце, менавіта ў гэты момант (на шчасце для таго часу) адкрыліся каласальныя нафтавыя залежы ў Цюменскай вобласці. Мы ў пэўным сэнсе маглі тады канкурыраваць з арабскімі нафтаздабываючымі дзяржавамі. У выніку, я думаю, СССР атрымаў парадку двухсот мільярдаў, якія імгненна пайшлі ў ход. У значнай меры гэтыя гіганцкія на той час сумы былі пушчаны ў справу, але адначасова яны пайшлі на звычайнае праяданне. Напрыклад, вырашылі закупляць хлеб... Замест фарсіраванага развіцця сяла!

Пасля ўвядзення ў севазварот цалінных і залежных зямель рост ураджайнасці хоць і павялічыўся, але марудна, патрэбнасці краіны не забяспечваліся. Замест дзейснай увагі да патрэб сялян на-гара выдаваліся бясконцыя пражэкты, а прылаўкі запаўняліся прадуктамі, купленымі за мяжой.

Паралельна ў значнай меры развіліся спажывецкія настроі. Бо ўраўняльныя тэндэнцыі, сістэма аплаты зніжалі зацікаўленасць людзей у добрасумленнай працы. Дарэчы, калі цяпер спрабуюць пракампенсаваць так званым уваходжаннем у рынак, — гэта стварэнне той самай матэрыяльнай зацікаўленасці, якая раней сапраўды недаацэньвалася. У выніку людзі жылі вельмі сціпла, а сёй-той нават галаднавата. У прыватнасці настаўнікі і ўрачы. Як сакратар ЦК я на працягу пяці гадоў дабіваўся павышэння ім зарплаты, і дабіўся ўсё ж, але прыбаўка аказалася вельмі сціплай — на адну трэць. А яны стаялі ніжэй сярэдняга ўзроўню зарплаты па краіне... А гэта ж вядучыя атрады інтэлігенцыі! Аснова інтэлігенцыі ў любой краіне...

Такім чынам, нягледзячы на тое, што ў 60—70-х гадах на поўную моц была ўсвядомлена неабходнасць інтэнсіфікацыі вытворчасці, павышэння яе навукова-тэхнічнага ўзроўню, ад слоў да справы, тым не менш, была дыстанцыя вялізнага памеру.

У сувязі са сказаным заўважу: асноўная слабасць Брэжнева заключалася ў задавальненні ад карціны знешняга дабрабыту, ён увесь час імкнуўся падтрымліваць яе і нас на гэта нацэльваў: «Не ганьце краіну, крытыкуйце, але ў меру» і г. д., і г. д.

— Ці спрабаваў хто-небудзь дастаткова жорстка пярэчыць Генеральнаму сакратару?

— Так. Напрыклад, Касыгін, які ў адносінах да эканамічных рэалій быў настроены куды больш крытычна, востра, жорстка. У выніку яны зразумелі, што давядзецца развітвацца. Касыгін пайшоў адпачываць... Праўда, гэтаму паспрыяла яго ж неасцярожнасць — у час катання перавярнуў лодку. Аляксея Мікалаевіча ледзь выратавалі. Здарылася гэта пад Масквой, на дачы. Пасля лячэння ён значна аслаб, што і паспяшаўся скарыстаць Брэжнеў — замяніў Старшыню Саўміна старым сябрам Ціханавым, хоць той, канешне, ні ў якое параўнанне са сваім папярэднікам не ішоў.

— Калі ўжо мы закранулі тэму «дварцовых пераваротаў», дык раскажыце і пра ўход трэцяга з афіцыяльных кіраўнікоў краіны таго часу, Падгорнага.

— Ён пакінуў палітычную арэну, калі спрабаваў арганізаваць, дакладней, падрыхтаваць замену Генсека менавіта Касыгіным, адразу пасля інсульту ў Брэжнева. Мікалай Віктаравіч дзейнічаў дастаткова асцярожна, ён быццам бы праяўляў цікавасць да магчымых кадравых перастановак. Але акружэнне Брэжнева інтэрпрэтавала сітуацыю больш жорстка, Генеральнаму далажылі сітуацыю ў зусім пэўным святле, і той пастараўся як мага хутчэй адхіліць Падгорнага. Нават пасля свайго вельмі цяжкага інсульту Брэжнеў не лічыў магчымым адыходзіць ад спраў.

Але вернемся крыху назад. Тое, што нам тады здавалася шчасцем (я маю на ўвазе нафтавы бум), на самай справе адтэрмінавала высвятленне асноўнай праблемы затрымкі краіны з пераходам на сапраўды інтэнсіўныя метады дзейнасці ў эканоміцы, на паскарэнне навукова-тэхнічнага прагрэсу, што вызначалася ў першую чаргу суб'ектыўным фактарам — разумным стратэгічным кіраваннем краінай. Я маю на ўвазе палітычную, эканамічную стратэгію, не толькі ваенную. На жаль, гэтага не было. І, мне здаецца, Савецкі Саюз к канцу эпохі Брэжнева ўяўляў сабой нейкую гіганцкую птушку, якая распластала свае крылы ад Ціхага акіяна да Балтыкі. Моцная, магутная, вялізная птушка не ўзлятала толькі з-за адсутнасці аднаго фактару — волі да гэтага. Палітычнай... Таму што хоць Брэжнеў і быў хворы, але ўсялякае выступленне з крытычнымі заўвагамі наконт нашага адставання, нават самы нязначны намёк на сур'ёзную прынцыповую крытыку ўспрымаў з варожых пазіцый... Не выпадкова шэраг разумных, вартых дзеячаў менавіта тады пакінулі свае пасады, якія занялі людзі больш слабыя, затое асабіста больш блізкія да Брэжнева.

— Пра чый уход вы, Міхаіл Васільевіч, шкадавалі, шкадуеце?

— Напрыклад, Шалепіна, разумнага, валявога чалавека.

— Кім ён быў тады?

— Сакратаром ЦК, членам Палітбюро. Дарэмна яго знялі. Несправядліва абышліся і з Воранавым. Не хачу сказаць, што значнай велічынёй быў украінскі сакратар Шэлест, але ён належаў да людзей сур'ёзных, дзейсных і сумленных. Былі і многія іншыя. Уключаючы рангам ніжэй. Мне імпанавалі ўпартыя, незгаворлівыя міністры, якіх менавіта за іх, так сказаць, ярпыстасць ад розуму замянялі на больш разважлівых, хоць і слабейшых у прафесіянальных адносінах. На жаль, асабістая адданасць кадраў у той час усё больш узнімалася ў цане. Вакол Брэжнева склалася штабная група з памочнікаў, розных неафіцыяльных саветнікаў на чале з Цуканавым і Аляксандразым. Менавіта да іх сцякалася ўся інфармацыя, прызначаная для кіраўніка дзяржавы, менавіта там яна сартавалася на «патрэбную» і «памылковую». Бліжэйшае акружэнне, уласна, і вызначала адносіны Брэжнева да людзей і спраў.

Карацей кажучы, пры знешне добрым выглядзе рух краіны стопарыўся. А калі спахапіліся (прыярытэт у гэтым «прачынанні» за Андропавым), дык было ўжо надзвычай цяжка змяніць сітуацыю.

— Андропаў загаварыў яшчэ пры Брэжневе?

— Не, у рангу кіраўніка дзяржавы. Да таго ён лічыў за лепшае маўчаць. Афіцыяльна маўчаў, хоць у асабістых размовах нам рознае здаралася закранаць.

Чарненка, безумоўна, паводзіў сябе больш стрымана, бо доўгія гады ён быў памочнікам Брэжнева і дзякуючы сваёй асабістай адданасці якраз і ўзняўся на такую вышыню. Як палітычны дзеяч, арганізатар, не гаворачы ўжо пра стан здароўя, ён даволі сярэдні.

— У народзе рэпутацыя Андропава дастаткова высокая, многія шчыра лічаць, што, калі б не здарылася з ім смяротная хвароба, ён вывеў бы краіну з тупіка. Ці так гэта на самай справе? Ёсць, праўда, і іншы пункт погляду, вельмі злосны, дакладней, зларадны: калі б яму пашанцавала са здароўем і ён пабыў у Крамлі даўжэй, дык сёння яго імя паласкалі б разам з імем Брэжнева — і ў яго нічога б не атрымалася...

— Да пары да часу, аж да назначэння Андропава Генеральным сакратаром, нас звязвала шматгадовая дружба з часоў камсамольскага юнацтва. Пасля знішчэння лідэра ЦК ВЛКСМ Аляксандра Косарава і яго акружэння мы адначасова сталі на чале кіраўніцтва камсамольскімі арганізацыямі—я на Беларусі, а Юрый Уладзіміравіч у Карэла-Фінскай Рэспубліцы. Так і крочылі потым побач.

Аляксандр УЛІЦЁНАК.

(Працяг будзе).

Амерыканцы згодны дапамагаць нам у рэформе сістэмы аховы здароўя

Раніцай у мінулы святочны панядзелак кіраўнікі Міністэрства аховы здароўя рэспублікі і буйных медустаноў Мінска былі як ніколі настроены на высокі прафесійны лад і гатовы да сур'ёзнай і шчырай размовы па ўсіх надзённых праблемах нашай шматпакутнай медыцыны з амерыканскімі калегамі: былымі класавымі ворагамі, а зараз спачувальным бокам і, магчыма, у недалёкай будучыні, партнёрамі. Менавіта з мэтай наладжвання супрацоўніцтва некалькі дзён правяла ў Мінску прадстаўнічая дэлегацыя Амерыканскага міжнароднага альянса здароўя (АМАЗ) на чале з Лі Хогенам, прадстаўніком Агенцтва міжнароднага развіцця ўрада ЗША.

Дэлегацыя была спачатку прынята ў Міністэрстве аховы здароўя Беларусі. У гутарцы з яго кіраўнікамі амерыканцы так растлумачылі мэту свайго з'яўлення ў беларускай сталіцы. Сёлета ў студзені ў ЗША было прынята рашэнне па аказанню дапамогі дзяржавам СНД, якія набылі незалежнасць. Ужо ёсць праграмы па дапамозе ў рэформе сістэмы аховы здароўя, у прыватнасці па пастаўках медыцынскага абсталявання. Але, на погляд гасцей, лепшым відам супрацоўніцтва павінен стаць абмен спецыялістамі паміж бальніцамі, іншымі медустановамі.

Урад ЗША падтрымлівае ажыццяўленне гэтых планаў. Аб сур'ёзнасці намераў амерыканскага боку можна меркаваць па заяве каардынатара выканання праграмы Яраслава Дуткевіча, украінца амерыканскага паходжання. Ён паведаміў, што ёсць жаданне накіраваць да нас групу работнікаў малодшага і сярэдняга медперсаналу для вывучэння сітуацыі ў клініках рэспублікі. Каб пераканацца ў тым, што сярод нашага медперсаналу ёсць людзі, здольныя працаваць на сучасным абсталяванні.

Яраслаў Дуткевіч сказаў таксама, што асацыяцыя здароўя будзе сувязным звяном паміж медыкамі ЗША і Беларусі.

Вось так! Спачатку вывучаць нашы здольнасці, а потым ужо абсталяванне прышлюць. Гэты тэзіс не зусім прыемна было пачуць нашаму боку, але што рабіць, калі ў галіне медыцыны мы адсталі ад развітых краін на дзесяцігоддзі? І без дапамогі апошніх мы не хутка станем упоравень з імі.

Бо, як расказаў на сустрэчы міністр аховы здароўя Васіль Казакоў, нашай сістэме медабслугоўвання даўно патрэбна рэформа. Сярод прычын адставання ён назваў нізкі ўзровень дзяржаўнага фінансавання медыцыны, надзвычай дрэнны, калі не сказаць прымітыўны стан айчыннай фармацэўтычнай прамысловасці і вытворчасці медыцынскага абсталявання і інструментаў. І ўвогуле — наш урач забяспечаны сродкамі дыягностыкі ў 10—15 разоў горш, чым яго калега ў Заходняй Еўропе. А дадайце сюды катастрафічныя вынікі чарнобыльскага выбуху, крызіс эканомікі, разрыў гаспадарчых сувязей, татальны дэфіцыт лекаў... Вось тыя ўмовы, у якіх будзе праходзіць рэформа аховы здароўя.

Міністр быў шчырым з амерыканскімі калегамі, называў рэчы сваімі імёнамі, паабяцаў гасцям паказаць усё, што іх цікавіць. Яны папрасілі дазволу наведаць медыцынскі інстытут, інстытут радыяцыйнай медыцыны. Пярэчанняў не было.

Акрамя таго, госці наведалі 4-ю дзіцячую бальніцу, 9-ю і 10-ю бальніцы, 2-гі гарадскі радзільны дом, Мінскую абласную бальніцу, Мінскі дыягнастычны цэнтр. Тут, у прыватнасці, адбыліся гутаркі з урачамі. У амерыканцаў засталося добрае ўражанне аб іх кваліфікацыі. Яны былі прыемна здзіўлены тым, што некаторыя медыкі цэнтра без асаблівых цяжкасцей размаўлялі на англійскай мове.

Візіт дэлегацыі альянса завяршыўся кароткім імправізаваным «круглым сталом». Госці спяшаліся ў аэрапорт, а таму ўсе выступаючыя гаварылі коратка і толькі аб самым галоўным. Амерыканцы падкрэслівалі: яны задаволены аглядам медустаноў Мінска і разлічваюць на шырокае супрацоўніцтва з беларускімі партнёрамі. Але пры ўмове што іх будуць забяспечваць свежай, поўнай і аб'ектыўнай інфармацыяй аб стане медыцыны і аховы здароўя ў рэспубліцы. Прычым гэта думка неаднаразова прагучала ў розных варыяцыях.

Са свайго боку прадстаўнікі міністэрства запэўнілі, што з інфармацыяй ніякіх праблем не будзе. Такі падыход спадабаўся гасцям, і яны цёпла развіталіся з гаспадарамі.

...Ужо прыкладна ў пачатку жніўня ў ЗША нашы медыкі падпішуць дагавор аб супрацоўніцтве з амерыканскім Нацыянальным цэнтрам па барацьбе з ракам. Праграма сумесных даследаванняў разлічана на 30 гадоў.

Леанід ЛАХМАНЕНКА.

ХАТНЯМУ МАЙСТРУ

Растваральнікі

Каб давесці малярныя фарбы да рабочай кансістэнцыі, а таксама каб ачысціць пэндзлі і іншыя інструменты ад фарбаў, на практыцы шырока выкарыстоўваюцца растваральнікі і разбаўляльнікі. Не лішнім будзе нагадаць, што яны ўсе вогненебяспечныя і патрабуюць уважлівых адносін і захоўвання тэхнікі бяспекі.

АЦЭТОН

Гэта — цудоўны растваральнік для нітрафарбаў, але вельмі лятучы і вогненебяспечны.

СІКАТЫВЫ

Гэта — вокіслы некаторых металаў у выглядзе вадкасці. Іх ужываюць для паскарэння высыхання лакаў і пакостаў (аліф), масляных фарбаў і маслаў. У пакост або фарбу дадаюць 15—150 грамаў сікатываў на 1 кілаграм фарбавальнікаў. Трэба мець на ўвазе, што лішак сікатыву паскарае высыханне, але плёнка робіцца менш трывалай. Светлыя сікатывы трэба дадаваць у светлыя фарбы, а, адпаведна, цёмныя — у цёмныя фарбы.

ШКІПІНАР

Вельмі характэрная вадкасць з пахам смалы. Мае лімоннае, чырванаватае або чырвона-карычневае адценне колеру, але бывае і бясколерны. Шкіпінар дадаюць у масляныя фарбы для паскарэння іх высыхання. Змяшаны з пакостам, шкіпінар звычайна высыхае за суткі. Трэба памятаць, што кепска ачышчаны шкіпінар, наадварот, запавольвае высыханне фарбаў.

БЕНЗІН І ГАЗА

Яны ўжываюцца ў якасці растваральнікаў смол, для мыцця запэцканых маслянай фарбай рук, а таксама для вывядзення плям на адзенні.

ЛАКАВАЯ ГАЗА, АБО УАЙТ-СПІРЫТ

Вельмі вогненебяспечная, празрыстая бясколерная вадкасць. Яна раствараe смолы і нітралакі.

СОЛЬВЕНТ-НАФТА

Ужываецца для растварэння асфальтавых лакаў і штучных пакостаў. Вельмі добры растваральнік для гэтых рэчываў.

Мы назвалі некалькі найбольш распаўсюджаных тыпаў растваральнікаў і самыя характэрныя іх вартасці. Ідучы ў краму «Лакі — фарбы», дзякуючы гэтаму можна ўжо мець аб растваральніках пэўнае ўяўленне. А падрабязныя характарыстыкі, тэхнічныя даныя і канкрэтныя спосабы прымянення прадпрыемствы-вытворцы звычайна змяшчаюць на фабрычнай ўпакоўцы растваральнікаў або на суправаджальных лістоўках.

Ці ведаеце вы, што...

...сырыя агародніна і фрукты маюць антысклератычныя ўласцівасці! У іх саставе зусім арыгінальны набор рэчываў: высокамалекулярныя вугляводы, пекцін і клятчатка, вітаміны і арганічныя кіслоты, сярод якіх асабліва карысная ў гэтых адносінах тартронавая. Гэтыя рэчывы спрыяюць вывядзенню халестэрыну, абмяжоўваюць утварэнне тлушчу ў арганізме. Тартронавая кіслата засцерагае ад пераўтварэння ў арганізме вугляводаў у тлушч. Асабліва багатая ёю сырая капуста. Але звярніце ўвагу—агародніна і фрукты менавіта ў сырым выглядзе, бо цеплавая апрацоўка зводзіць на нішто біялагічную актыўнасць тартронавай кіслаты. Таму і лічацца такімі карыснымі капусныя салаты, камбінаваныя—з капусты, яблыкаў, морквы і інш.

...такая папулярная растваральная кава як прадукт харчавання не мае ніякай каштоўнасці! Сам яе стваральнік—швейцарскі хімік Макс Маргенталер—сцвярджае, што растваральная кава ў дзесяткі разоў горшая за каву, згатаваную з молатых зярнят і што лепш ужо піць чыстую ваду.

...алкаголь—спецыфічны нервовы яд! Тлумачыцца гэта тым, што нервовая тканка багатая тлушчамі і тлушчападобнымі рэчывамі, якія добра раствараюцца ў спірце. А яшчэ тым, што галаўны мозг пры ўласнай вазе ўсяго каля двух працэнтаў ад вагі цела кантактуе больш чым з дваццаццю працэнтамі цыркулюючай у арганізме крыві. А праходзячы праз мозг, кроў пакідае ў ім ільвіную долю спірту, якім насычана.

...алкаголь, па-першае, высокакаларыйны прадукт, а паколькі яшчэ і ўзмацняе апетыт, то паступленне калорый рэзка павялічваецца! А гэта значыць, што не толькі тлушчы, але і вугляводы пачынаюць у выглядзе тлушчу адкладвацца ў тлушчавых клетках. Па-другое, алкаголь разбурае печань, якая горш спраўляецца са сваімі абавязкамі — перапрацоўваць тлушчы і вугляводы.

...ёсць прыёмы і віды ежы, якія моцна стымулююць выпрацоўку стрававальных сокаў — ад сліны да кішэчнага! А гэта вельмі часта шлях да выздараўлення. Напрыклад, наразанне лімона. Хоць кожны дзень, хоць тры разы ў дзень — усё роўна рот будзе поўны сліны. Каб выклікаць пажаданыя для арганізма працэсы, дастаткова нарэзаць лімон за 10—15 мінут да яды.

Чысцім, мыем, выводзім плямы...

◆ **Тлушчавыя плямы на вопратцы і сінтэтычных тканінах** пасыпаюць бульбяным крухмалам і расціраюць яго вільготнай анучкай. Калі крухмал высахне, яго вычышчаюць шчоткай. Пры неабходнасці ўсё паўтарыць. На атласным шоўку пасыпаюць мелам, які расціраюць пальцам па пляме. З ацэтатнага шоўку выводзяць тампонам, змочаным у эфіры. На паперы такія плямы прамакаюць бензінавым тампонам. Затым паперу змяшчаюць паміж прамакаткамі і прыціскаюць грузам. Калі праз 20 хвілін пляма не знікне—паўтарыць. Запэцканыя шпалеры папырскаць бензінам, накласці прамакатку і папрасаваць гарачым прасам.

◆ **Масляная фарба з дрэва** знімаецца сумессю з 1 часткі шкіпінару і 2-х — нашатырнага спірту. Састаў узбоўтваецца ў закрытай бутэльцы, пакуль не стане падобным на малако. Затым вадкасць наносяць на пляму і праз некалькі хвілін выціраюць. На тэкстыльных вырабах свежыя плямы выдаляюцца шкіпінарам або бензінам, застарэлыя змазваюць маслам і праз два дні вычышчаюць шкіпінарам і мыльным шчолакам.

◆ **Калі будзеце мыць шарсцяныя рэчы,** дабаўце ў апошнюю ваду пры паласканні чайную лыжку гліцэрыны — яны стануць мякчэйшымі.

◆ **Белыя шкарпэткі, гольфы** добра адмываюцца, калі іх папярэдне замачыць на 1—2 гадзіны з дабаўленнем у ваду 1—2 лыжак борнай кіслаты.

«Сумачка» для дроў

Тыя, хто жыве ва ўласных дамах і паліць у печы дрывамі, ведаюць, як нязручна насіць іх з вуліцы ў дом на руках. Прапаную простую сумку для дроў.

Робіцца яна з шасцімілімятровага дроту, а ручка, натуральна, з дрэва. (Гл. мал.).

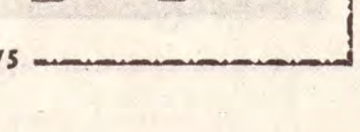

НЕЧАКАНАЯ ПАРАДА

Хоць такая карысць ад цыгарэты!

Попел ад цыгарэт іншы раз бывае вельмі карысны, калі яго змяшаць з вотруб'ем і соллю. Калі такой сумессю нацерці медны посуд — таз, самавар і г. д. — і пакінуць яго на некалькі гадзін, а пасля чыста вымыць цёплай вадой, то гэты посуд будзе ззяць, быццам новы. Такой жа сумессю можна добра начысціць і вырабы з латуні, бронзы.

Яшчэ адна парада, дзе можна выкарыстаць попел ад цыгарэты. Калі на паліраваную паверхню мэблі трапляе вада, то часта застаюцца плямы, якія не вельмі проста ліквідаваць. Пасыпце іх попелам ад цыгарэты, а потым натрыце коркам, абпаленым на адкрытым полымі. І плямы знікнуць.

РЭЦЭПТ З КАЗКІ

Ці не пакаштаваць нам калабка?

Вядомая кожнаму з нас з дзяцінства казка пра калабка, відаць, нездарма лічыцца адным з лепшых шэдэўраў народнага фальклору. Толькі мала хто задумваўся над тым, каб самому выкарыстаць вельмі просты рэцэпт такой стравы з казкі. Дарэчы, на Беларусі калабок у розных мясцінах называюць па-рознаму: «піражок», «балабушка»...

Чытаем казку: «Старая так і зрабіла: намяла, наскрэбла жменькі дзве мукі, замясіла цеста на смятане, скатала калабок, падсмажыла яго ў масле і паклала на акно астудзіць...» Коратка і проста: зыходныя прадукты ўсе ўказаны — мука, смятана, масла; колькасць таксама зразумелая—вядома, няшмат мукі можа ўтрымаць старэчая жменя, смятаны і масла таксама няшмат спатрэбіцца. Ды і падсмажвала старая калабок, пэўна ж, не на газавай пліце, а ў сялянскай печы... Адпаведны, як кажуць, і размер «канчатковай прадукцыі».

Калі ж мама з татам, або дзядуля з бабуляй зробяць такі пачастунак для дзетак або ўнукаў, ды яшчэ разок раскажуць казку пра калабка, поўная гарантыя — гэта будзе цудоўным сямейным святам.

У дадатак можна калабок і аформіць такім, як мы прывыклі бачыць яго ў традыцыйных ілюстраваных кніжках.

ТЭЛЕБАЧАННЕ

ПРАГРАМА ТЭЛЕПЕРАДАЧ

1 жніўня

Беларускае тэлебачанне

8.30. Раніца рэспублікі.
8.45. «Дон Сезар дэ Базан». Маст. фільм. 1-я серыя.
10.00. Паказвае Брэст. Інфармацыйна-публіцыстычная праграма.
11.00. Тыдзень планеты.
11.15. Дак. фільмы «За два крокі ад тэатра», «Экспазіцыя».
12.15. «Дзякуй вам, людзі». Дом для састарэлых у вёсцы Яхімоўшчына Маладзечанскага раёна.
12.45. «Я помню вальса гук цудоўны...» Рускія рамансы спявае Вячаслаў Мацарда.
13.15. Адраджэнне. Сустрэчы з Луцкевічамі. Частка 1-я (фонд).
14.00. «Суперкніга». 13-я серыя.
14.35. Адраджэнне. Сустрэчы з Луцкевічамі. Частка 2-я (фонд).
15.20. «Сябар». Маст. фільм з субцітрамі.
16.40. «Нязнайка ў Сонечным горадзе». Мультфільм.
17.35. «Любоўю іісцінай выратуемся». Канцэртная праграма з вечара беларускай і амерыканскай грамадскасці. Частка 1-я.
19.05. Гаворым па-беларуску.
19.35. На атрыманне Дзяржаўнай прэміі Беларусі. Вяртанне «Тутэйшых».
20.40. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.25. «Сінема» прадстаўляе: маст. фільм «Тысяча мільярдаў долараў» (Францыя). 1-я серыя.
22.40. НІКа.
22.55. Футбол-92. «Металург» (Маладзечна) — «Дынама» (Мінск). У перапынку **(23.40)** — Вынікі тура.

І канал. Астанкіна

6.30. Суботняя раніца дзелавога чалавека.
7.30. На XXV летніх Алімпійскіх гульнях.
8.10. «Музычныя інструменты і іх гісторыя» (Германія). 8-я серыя «Кантрабас».
8.35. Як дабіцца поспеху.
8.50. Радыё «Труба».
9.20. Цэнтр.
10.05. XXV летнія Алімпійскія гульні.
12.10. «НЛА: неаб'яўлены візіт».
12.40. «Музей на Дэлегацкай». Кірмаш цудаў.
13.10. «Чалавек або д'ябал?» Фільм 2-гі «Жывыя хронікі».
14.00. Навіны (з сурдаперакладам).
14.25. Фільм—дзецям. «Прыгоды маленькага Мука».
15.30. У свеце жывёл.
16.10. «Снілася Шахматава...»
16.55. «Пчала Мая».
17.20. Шчаслівы выпадак.
18.25. Маст. фільм «Эцюды пра Урубеля».
19.45. Добрай ночы, малышы!
20.00. Навіны.
20.40. XXV летнія Алімпійскія гульні. У перапынку **(23.00)** — Навіны.

Канал «Расія»

9.00. Рэтра-эстрада.
9.10. Пілігрым.
9.55. XXV летнія Алімпійскія гульні. Лёгкая атлетыка. Плаванне. Веласпорт.
12.55. Спорт-шоў.
13.00. Весткі.
13.20. «Адзіная». Маст. фільм.
14.55. «Бурда модэн» прапануе...
15.25. «І пачую вас..» Аб жыцці прападобнага Серафіма Сароўскага.
15.55. Расія і свет.
16.25. «У ракурсе — сямейны партрэт». Сустрэча з акцёрамі С. Немаляевай, бацькам і сынам Лазаравымі.
17.10. Парламенцкі веснік.
17.25. «Адзінокая жанчына жадае пазнаёміцца». Маст. фільм.
19.00. Весткі.
19.20. Свята кожны дзень.
19.30. XXV летнія Алімпійскія гульні. Лёгкая атлетыка. Спартыўная гімнастыка (жанчыны).
22.00. Весткі.
22.20. Спорт-шоў.
22.25. З залы Канстытуцыйнага суда Расіі.
22.55. XXV летнія Алімпійскія гульні. Дзюдо. Спартыўная гімнастыка (жанчыны).

3 жніўня, ПАНЯДЗЕЛАК

Беларускае тэлебачанне

16.30. Навіны.
16.35. Экран дзіцячага фільма. «Пітэр Пэн». 1-я серыя.
17.45 Мультфільмы.
18.00. Дак. фільм «Тайна тайнаў».
19.00. Абласныя навіны (Брэст).
19.10. Дзяржаўная мова ў сродках масавай інфармацыі. «Круглы стол» з удзелам пісьменнікаў, журналістаў, грамадскіх дзеячаў.
20.25. «Свет у гліне». Кінанарыс.
20.40. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.25. «Белы веласіпед». Маст. фільм (Турцыя).
22.50. Спартыўны тэлекур'ер.
23.10. НІКа.
23.25. Міжнародныя спаборніцтвы па кікбоксінгу.

І канал. Астанкіна

17.00. Навіны.
17.20. «Песня песень». Класічная армянская паэзія.
18.10. НЭП.
18.40. Дзённік XXV летніх Алімпійскіх гульняў.
18.50. «Сакрэтныя службы» (Францыя). 4-я серыя «Прамысловы шпіянаж».
19.45. Добрай ночы, малышы!
20.00. Навіны.
20.40. XXV летнія Алімпійскія гульні. У перапынку **(23.00)** — Навіны.

Канал «Расія»

7.00. Весткі.
7.20. Час дзелавых людзей.
7.50. Белая варона.
8.35. Панове-таварышы.
8.50. Бенефіс Н. Касаткінай і В. Васільева.
9.55. XXV летнія Алімпійскія гульні. Лёгкая атлетыка. Баскетбол (мужчыны). Валейбол (жанчыны). Настольны тэніс (жанчыны).
12.55. Спорт-шоў.
13.00. Весткі.
15.00. Астравы ў акіяне.
15.30. Дзіцячая гадзіна (з урокам нямецкай мовы).
16.30. Там-там-навіны.
16.45. Т. Ін. Ка.
17.00. «Еўропа—Азія».
17.45. Тварам да Расіі.
18.00. Крымінальныя паведамленні.
18.10. XXV летнія Алімпійскія гульні. Бокс. Лёгкая атлетыка. У перапынку — Весткі. Свята кожны дзень.
22.00. Весткі.
22.20. Спорт-шоў.
22.25. Тэлефільм.
22.55. XXV летнія Алімпійскія гульні. Лёгкая атлетыка.

4 жніўня, АЎТОРАК

Беларускае тэлебачанне

8.30. Раніца рэспублікі.
8.45. «Бадзягі Поўначы». Маст. фільм.
16.30. Навіны.
16.35. Экран дзіцячага фільма. «Пітэр Пэн». 2-я серыя.
17.45. «Школа памочнікаў». Мультфільм.
18.00. Дак. фільмы «Вешчая птушка», «Крымскі сезон».
19.00. Абласныя навіны (Віцебск).
19.10. Рэйцінг.
19.40. Праблемы беспрацоўя ў Мінску. Прамая лінія.
20.40. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.30. Відэасалон. «Хвароба кахання». Маст. фільм. (Францыя).
23.25. НІКа.
23.40. Паядынак за званне чэмпіёна Еўропы сярод прафесіяналаў па кікбоксінгу.

І канал. Астанкіна.

5.00. Навіны.
5.20. Ранішняя гімнастыка.
5.30. Раніца.
7.50. «Бюро знаходак». Мультфільм. 2-я серыя.
8.00. Навіны.
8.20. «Багатыя таксама плачуць».
9.05. Дак. фільм «Паломніцтва».
9.35. «Свята непаслухмянасці». Мультфільм.
10.25. Сюіта з балета С. Пракоф'ева «Золушка».
11.00. Навіны (з сурдаперакладам).
11.25. На XXV летніх Алімпійскіх гульнях.
12.55. Канцэрт Дзяржаўнага ансамбля «Руская Поўнач».
13.25. Свет грошай Адама Сміта.
14.00. Навіны (з сурдаперакладам).
14.25. XXV летнія Алімпійскія гульні.
16.00. «Залаты волас». Мультфільм.
16.15. «Стартынэйджэр».
17.00. Навіны.
17.25. Дыялог.
17.55. «Багатыя таксама плачуць».
18.40. Дзённік XXV летніх Алімпійскіх гульняў.
18.50. «Сакрэтныя службы». 5-я серыя «КДБ».
19.45. Добрай ночы, малышы!
20.00. Навіны.
20.40. XXV летнія Алімпійскія гульні. У перапынку **(23.00)** — Навіны.
0.25. «Зазірні пад маску». Маст. фільм (Фінляндыя). 1-я серыя.

Канал «Расія»

7.00. Весткі.
7.20. Час дзелавых людзей.
7.55. Дак. панарама. «Даліна мрояў».
8.55. Вольны час. «Аўто».
9.10. Майстры. «У ракурсе — сямейны партрэт».
9.55. XXV летнія Алімпійскія гульні. Бокс. Бадмінтон.
12.55. Спорт-шоў.
13.00. Весткі.
15.00. Тэлебіржа.
15.30. Мульці-пульці
16.00. Студыя «Рост». «Пятнаццацігадовы капітан».
16.30. Там-там-навіны.
16.45. Т. Ін. Ка.
17.00. «Дом Шарамецьевых». Перадача 2-я.
17.30. «Матронін двор».
18.00. Парламенцкі веснік.
18.15. Сола. Паэт Іўтах Худода.
18.45. «Белы колер айца Кіма».
19.00. Весткі.
19.20. Свята кожны дзень.
19.30. XXV летнія Алімпійскія гульні. Конны спорт.
21.00. Акно ў Расію.
22.00. Весткі.
22.20. Спорт-шоў.
22.25. Тэлефільм.
22.55. XXV летнія Алімпійскія гульні. Бокс. Баскетбол (мужчыны).

5 жніўня, СЕРАДА

Беларускае тэлебачанне

8.30. Раніца рэспублікі.
8.45. «Паром», «Сон». Кароткаметражныя фільмы.
9.45. Дзяржаўная мова ў сродках масавай інфармацыі. «Круглы стол» з удзелам пісьменнікаў, журналістаў, грамадскіх дзеячаў.
16.30. Навіны.
16.35. «Лапік і Воблака». Мультфільм.
17.35. Выступае ансамбль народных інструментаў Вілейскай школы мастацтваў.
18.00. Дак. фільмы «Цяпло на Баранцавым моры», «Мітусня вакол «Крата», «Урокі музыкі».
19.00. Абласныя навіны (Гомель).
19.10. Тры кіты. Мастацка-публіцыстычная праграма.
20.10. «На рынку ведаў». Да стварэння асацыяцыі недзяржаўных навучальных устаноў у рэспубліцы.
20.40. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.30. «Нехта за дзвярыма». Маст. фільм (Балгарыя).
23.00. «Як пачаць уласную справу». Анонс перадачы.
23.05. НІКа.
23.20. Шануйце песні свае. Спявае М. Мялешка з в. Міхалкі Свіслацкага раёна.

І канал. Астанкіна

5.00. Навіны.
5.20. Ранішняя гімнастыка.
5.30. Раніца.
7.50. «Бюро знаходак». Мультфільм. 3-я серыя.
8.00. Навіны.
8.20. «Багатыя таксама плачуць».
9.50. Мультфільмы «Па шчупаковаму загаду», «Прыгоды Івашкі».
10.40. Дак фільм «Гісторыя аднаго кахання».
11.00. Навіны (з сурдаперакладам).
11.25. На XXV летніх Алімпійскіх гульнях.
12.55. Спявае Лідзія Налівайка.
13.10. Тэлемікст.
14.00. Навіны (з сурдаперакладам).
14.25. «Сёння і тады».
14.45. XXV летнія Алімпійскія гульні.
15.55. «У пошуках капітана Гранта». 5-я серыя «Бен Джойс».
17.00. Навіны.
17.25. «Прадпрымальнік і бюракраты».
17.55. «Багатыя таксама плачуць».
18.40. Дзённік XXV летніх Алімпійскіх гульняў
18.50. Дак. фільм «Сакрэтныя службы». 6-я серыя «ЦРУ».
19.45. Добрай ночы, малышы!
20.00. Навіны.
20.40. XXV летнія Алімпійскія гульні. У перапынку **(23.00)** — Навіны.
0.45. «Зазірні пад маску». Маст. фільм. 2-я серыя.

Канал «Расія»

7.00. Весткі.
7.25. Час дзелавых людзей.
7.55. Тэма з варыяцыямі. «Сустрэча ў Кліне».
8.20. Дыялогі дылетантаў.
8.55. Арт-абстрэл.
9.55. XXV летнія Алімпійскія гульні. Дзённік Алімпіяды. Лёгкая атлетыка. Конны спорт.
12.55. Спорт-шоў.
13.00. Весткі.
15.00. Бізнес — новыя імёны.
15.15. Сігнал.
15.30. Мульці-пульці. «Цудоўны яблык».
15.40. «Дзіцячыя мары» (Францыя). 13-я серыя.
16.00. Хрысціянская праграма. Нагорная пропаведзь. «Блажэнныя міратворцы...»
16.30. Там-там навіны.
16.45. Т. Ін. Ка.
17.00. «Далёкі Усход».
17.45. М-трэст.
18.00. Тварам да Расіі.
18.15. XXV летнія Алімпійскія гульні. Лёгкая атлетыка. Конны спорт. Вольная барацьба. У перапынку—Весткі. Свята кожны дзень.
22.00. Весткі.
22.20. Спорт-шоў.
22.25. XXV летнія Алімпійскія гульні. Лёгкая атлетыка.

ДА ВЕДАМА ТЭЛЕГЛЕДАЧОЎ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

Міністэрства інфармацыі Рэспублікі Беларусь і Міністэрства сувязі і інфарматыкі Рэспублікі Беларусь паведамляюць аб тым, што з мэтай забеспячэння рэжыму максімальнага распаўсюджвання на тэрыторыі рэспублікі праграмы Беларускага тэлебачання з 1 жніўня бягучага года адбудзецца пераразмеркаванне тэлевізійных праграм на тэлевізійных перадатчыках. Пры гэтым змест праграм, аб'ём і парадак іх вяшчання не парушаюцца. Змяняецца толькі нумар тэлевізійнага канала, па якому будуць трансліравацца праграмы перадач.

ПА МІНСКАЙ ВОБЛАСЦІ

На радыётэлеперадаючай станцыі (РТПС) у Калодзішчах пад Мінскам: праграма Беларускага тэлебачання (БТ) пачне трансліравацца на 1 канале, праграма Астанкіна — на 6 канале.

На Мядзельскай РТПС: праграма БТ — на 8 канале, праграма Астанкіна — на 41 канале.

ПА БРЭСЦКАЙ ВОБЛАСЦІ

На Брэсцкай РТПС: праграма БТ — на 7 канале, праграма Астанкіна — на 30 канале.

На Пінскай РТПС: праграма БТ — на 4 канале, праграма Астанкіна — на 21 канале.

ПА ВІЦЕБСКАЙ ВОБЛАСЦІ

На Віцебскай РТПС: праграма БТ — на 2 канале, праграма Астанкіна — на 12 канале.

На Ушацкай РТПС: праграма БТ — на 9 канале, праграма Астанкіна — на 11 канале.

На Браслаўскай РТПС: праграма БТ — на 5 канале, праграма Астанкіна — на 12 канале.

На Лёзненскім радыётэлерэтранслятары: праграма БТ — на 10 канале, праграма Астанкіна — на 33 канале.

ПА ГОМЕЛЬСКАЙ ВОБЛАСЦІ

На Брагінскай РТПС: праграма БТ — на 27 канале, праграма Астанкіна — на 39 канале.

ПА ГРОДЗЕНСКАЙ ВОБЛАСЦІ

На Гродзенскай РТПС: праграма БТ — на 3 канале, праграма Астанкіна — на 34 канале, праграма Расійскага тэлебачання — на 11 канале.

ПА МАГІЛЁЎСКАЙ ВОБЛАСЦІ

На Магілёўскай РТПС: праграма БТ — на 4 канале, праграма Астанкіна — на 7 канале.

На Бабруйскай РТПС: праграма БТ — на 12 канале, праграма Астанкіна — на 40 канале.

На Касцюковіцкай РТПС: праграма БТ — на 9 канале, праграма Астанкіна — на 27 канале.

МІНІСТЭРСТВА ІНФАРМАЦЫІ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ
МІНІСТЭРСТВА СУВЯЗІ І ІНФАРМАТЫКІ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

6 жніўня, ЧАЦВЕР

Беларускае тэлебачанне

8.30. Раніца рэспублікі.
8.45. «Нехта за дзвярыма». Маст. фільм (Балгарыя).
16.30. Навіны.
16.35. «Доктар Айбаліт». Мультфільм.
17.45. Фільм-канцэрт. «Спявае Герард Васільеў».
18.00. Дак. фільм «Ахоўвацца дзяржавай».
18.30. Футбол. «Беларусь» (Мінск) — «Хімік» (Гродна). У перапынку **(19.15)** — Абласныя навіны (Гродна). Зачытайце маё пісьмо...
20.15. Малако малых ферм. Аб эфектыўнасці работы жывёлаводаў Кобрынскага раёна.
20.40. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.25. «Як пачаць уласную справу». Анонс перадачы.
21.30. Студыя «КіТ».
23.00. НІКа.
23.15. Футбол-92. Вынікі тура.

І канал. Астанкіна.

5.00. Навіны.
5.30. Раніца.
7.50. «Бюро знаходак». Мультфільм. 4-я серыя.
8.00. Навіны.
8.20. «Багатыя таксама плачуць».
9.50. «Бусел». Мультфільм.
10.00. XXV летнія Алімпійскія гульні.
11.00. Навіны (з сурдаперакладам).
11.25. На XXV летніх Алімпійскіх гульнях.
12.55. «Алтай. Поры года». Дак. фільм.
13.10. Тэлемікст
14.00. Навіны (з сурдаперакладам).
14.25. XXV летнія Алімпійскія гульні.
15.50. «У пошуках капітана Гранта». 6-я серыя «У палоне ў канібалаў».
17.00. Навіны.
17.20. Канцэрт групы «Сонечны дзень» (Ашгабат).
17.35. ...Да 16 і старэйшым.
18.05. «Багатыя таксама плачуць»
18.50. Дзённік XXV летніх Алімпійскіх гульняў.
19.00. Тэма.
19.45. Добрай ночы, малышы!
20.00. Навіны.
20.40. XXV летнія Алімпійскія гульні. У перапынку **(23.00)** — Навіны.
0.25. «Зазірні пад маску». Маст. фільм. 3-я серыя.

Канал «Расія»

7.00. Весткі.
7.20. Час дзелавых людзей.
7.50. Вольны час. «Увага: здымаю!»
8.05. Расія і свет.
8.35. Дак. праграма. «Паданне пра казацкага атамана Ермака Цімафеевіча і яго паход у Сібір».
9.10. Майстры. А. Басілашвілі.
9.40. Спявае Ларыса Трухіна.
9.55. XXV летнія Алімпійскія гульні. Бейсбол.
12.55. Спорт-шоў.
13.00. Весткі.
15.00. Тэлебіржа.
15.30. Пілігрым.
16.15. Праграма «Ключ».
16.30. Там-там-навіны.
16.45. Т. Ін. Ка.
17.00. Апазіцыя.
17.45. Парламенцкі веснік.
18.00. XXV летнія Алімпійскія гульні. Бокс.
19.00. Весткі.
19.20. Свята кожны дзень.
19.30. Рэпарцёр.
19.45. «Санта-Барбара». Маст. фільм.
20.35. XXV летнія Алімпійскія гульні. Бокс. Вольная барацьба. Мастацкая гімнастыка.
22.00. Весткі.
22.20. Спорт-шоў.
22.25. XXV летнія Алімпійскія гульні. Валейбол (жанчыны). Баскетбол (мужчыны).

7 жніўня, ПЯТНІЦА

Беларускае тэлебачанне

8.30. Раніца рэспублікі.
16.30. Навіны.
16.35. «Футрачка для хмары», «Серабрысты званочак», «У краіне вясёлай дзяцінства». Мультфільмы.
17.20. Знаёмства з юнай скрыпачкай Вольгай Сідаровіч.
18.00. Дак. фільмы «Сумленне імя тваё», «Я дайду да полюса».
19.00. Абласныя навіны (Магілёў).
19.10. Палітычны калейдаскоп. Што адбываецца ў нашым шматпартыйным доме?
19.40. «Дваццаць дзён радасці». Адпачынак у Балгарыі дзяцей, што пацярпелі ад чарнобыльскай аварыі.
20.10. «Памяці сябра». Дыктар БТ Уладзімір Яркоў.
20.40. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.25. «Жыве такі хлопец». Маст. фільм.
23.05. НІКа.
23.20. «Басовішча-92» Фестываль музыкі маладой Беларусі на Беласточчыне.

І канал. Астанкіна

5.00. Навіны.
5.30. Раніца.
7.50. «Дзядулева дудачка». Мультфільм.
8.00. Навіны.
8.20. «Багатыя таксама плачуць».
9.05. Мультфільмы.
9.30. «Аб чым звоняць званы» (Перм).
10.00. XXV летнія Алімпійскія гульні.
11.00. Навіны (з сурдаперакладам).
11.25. На XXV летніх Алімпійскіх гульнях.
12.55. «Цыркачаняты». Дак. фільм.
13.15. Брыдж.
13.40. Бізнес-клас.
14.00. Навіны (з сурдаперакладам).
14.25. XXV летнія Алімпійскія гульні.
15.45. «У пошуках капітана Гранта». 7-я серыя «Рабінзон Акіяніі».
17.00. Навіны.
17.25. Чалавек і закон.
17.55. «Прыгоды чорнага Прыгажуна» (Англія). 4-я серыя.
18.20. ТБ-«Нява». «Хто з намі?»
18.40. Дзённік XXV летніх Алімпійскіх гульняў.
18.50. «Поле цудаў».
19.45. Добрай ночы, малышы!
20.00. Навіны.
20.40. XXV летнія Алімпійскія гульні. У перапынку **(23.00)** — Навіны.
0.30. Зоркі бальнага танца Расіі і ЗША.

Канал «Расія»

7.00. Весткі.
7.25. Час дзелавых людзей.
7.55. Вольны час. «Тэлебудсервіс».
8.10. «Мінула 20 гадоў...» Тэлефільм.
8.40. М-трэст.
8.55. Мульці-пульці.
9.05. «Санта-Барбара». Маст. фільм.
9.55. XXV летнія Алімпійскія гульні. Лёгкая атлетыка. Баскетбол (мужчыны).
12.55. Спорт-шоў.
13.00. Весткі.
13.20. «Запрашэнне да свята». Адкрыццё Рэспубліканскага цэнтра рускага фальклору.
13.40. Там-там-навіны.
13.55. XXV летнія Алімпійскія гульні. Бокс. Тэніс.
16.55. Т. Ін. Ка.
17.10. XXV летнія Алімпійскія гульні. Лёгкая атлетыка. У перапынку — Весткі, Свята кожны дзень.
22.00. Весткі.
22.20. Спорт-шоў.
22.25. Крымінальныя паведамленні.
22.35. XXV летнія Алімпійскія гульні. Лёгкая атлетыка. Валейбол (жанчыны).

8 жніўня, СУБОТА

Беларускае тэлебачанне

8.30. Раніца рэспублікі.
8.45. «Самыя хуткія ў свеце». Маст. фільм.
9.50. Паказвае Гомель. «Рэгіён». Інфармацыйна-аналітычная праграма.
11.00. Тыдзень планеты.
11.15. Ансамбль народнай творчасці «Кола».
11.55. «Суперкніга». 14-я серыя.
12.30. «Людзі і дэльфіны». Фільмы 1-ы і 2-гі.
14.55. Сівой даўніны покліч. «Полацкая пячатка».
15.10. «Бюро знаходак». Мультфільмы.
15.45. «Майстрыхі дымкаўскай цацкі». Дак. фільм.
16.00. Дэбюты. Саюз кампазітараў Беларусі прадстаўляе маладых кампазітараў А. Хадоску, Д. Яўтуховіча, А. Шушкевіч.
17.00. «Пакроўскія вароты». Маст. фільм. 1-я і 2-я серыі.
19.20. «Мы гэта можам». Сустрэча артыстаў беларускай эстрады з дзецьмі-інвалідамі. Дабрачынны канцэрт.
20.40. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.30. «Сінема» прадстаўляе: маст. фільм «Размова» (ЗША).
23.30. НІКа.

І канал. Астанкіна

6.30. Суботняя раніца дзелавога чалавека.
7.30. На XXV летніх Алімпійскіх гульнях.
8.15. «Музычныя інструменты і іх гісторыя» (Германія). 9-я серыя «Кларнет».
8.45. Як дабіцца поспеху.
9.00. Радыё «Труба».
9.30. «Эльдарада»
10.00. Свет у вольны час.
10.40. Авіякасмічны салон.
10.55. XXV летнія Алімпійскія гульні.
13.45. «Крэшчэнда». Музычная праграма.
14.00. Навіны (з сурдаперакладам).
14.20. Мастацка-публіцыстычны фільм «Чалавек або д'ябал?» Фільм 3-ці.
15.10. Дырыжор У. Федасееў.
15.30. «Зорны хлопчык». Маст. фільм.
17.00. Дак. фільм «Нашчадкі гонару».
17.30. «Пчала Мая».
17.55. «Дарагая Таццяна Іванаўна...» Памяці актрысы.
18.45. «Статуэтка Фідзія». З крымінальнага серыяла «Паляўнічыя на шэдэўры» (Італія).
19.45. Добрай ночы, малышы!
20.00. Навіны.
20.40. XXV летнія Алімпійскія гульні. У перапынку **(23.00)** — Навіны.
1.00. «Адзіны мужчына». Маст. фільм 1-я серыя.

Канал «Расія»

7.00. Весткі.
7.20. «Гарадскія эцюды».
7.40. Тэма з варыяцыямі. Ансамбль салістаў. «Паўночная варона».
8.05. Калі вам за...
8.35. Пілігрым.
9.20. Рэтра. Т. Міянсарава.
9.50. Спорт-шоў.
9.55. XXV летнія Алімпійскія гульні. Хакей на траве. Тэніс.
14.00. «У пошуках Соф'і». Частка 1-я.
14.45. Тыдзень тэлевізійнага кіно ЗША. Пасляслоўе.
15.00. XXV летнія Алімпійскія гульні. Тэніс. Гандбол. Мастацкая гімнастыка.
17.55. Парламенцкі веснік.
18.10. Студыя «Нотабене».
19.00. Весткі.
19.20. Свята кожны дзень.
19.30. XXV летнія Алімпійскія гульні. Мастацкая гімнастыка.
20.40. «Выбранае». М. Жванецкі.
21.50. Спорт-шоў.
22.00. Весткі.
22.20. Праграма «А».
22.50. XXV летнія Алімпійскія гульні. Баскетбол (мужчыны).

9 жніўня, НЯДЗЕЛЯ

Беларускае тэлебачанне

8.30. Раніца рэспублікі.
8.45. Урокі здароўя. Аб кантролі і самакантролі за станам здароўя.
9.10. «Збан ля крыніцы». Фільм-канцэрт.
9.45. «Медзведзяня». Маст. фільм (Польшча).
11.40. Асілак. Тэлевізійны спартыўны клуб. Прамая лінія.
12.30. «У заапарку, у звяроў».
13.00. НІКа.
13.45. Тэлебом. Музычная конкурсная праграма з удзелам юных талентаў.
14.30. «Людзі і дэльфіны». Маст. фільм. Фільм 3-ці.
16.35. «Жыццё з песняй». Ансамбль Ганны Лой з вёскі Семурадцы Жыткавіцкага раёна.
17.05. «Марыя, Мірабела ў Транзісторыі». Маст. фільм з субцітрамі.
18.10. «Як пачаць уласную справу». Анонс перадачы.
18.15. «У крузе задыяка», «Пажар у флігелі». Кароткаметражныя фільмы.
18.55. «Лянівая сукенка». Мультфільм.
19.05. Запрашаем на вячоркі. «Сватанне». Фальклорны калектыў «Раніца» народнага прадпрыемства «Альберцін» г. Слоніма.
20.00. Панарама.
20.25. Мультфільм для дарослых «Цудоўны Гоша».
20.40. Калыханка.
21.00. «Каскад». Кантакт. Інфармацыя. Рэклама.
21.15. «Сінема» прадстаўляе: маст. фільм «Маскі» (Францыя).

І канал. Астанкіна

6.00. Гадзіна сілы духу.
7.00. XXV летнія Алімпійскія гульні. У перапынку — тыраж «Спортлато».
9.00. Раным-рана.
9.35. Магчыма ўсё.
10.05. Ранішняя зорка.
10.55. Пад знакам «пі».
11.35. «Вясёлка». Музычная праграма (Афганістан).
12.00. XXV летнія Алімпійскія гульні.
14.00. Навіны (з сурдаперакладам).
14.20. Новае пакаленне выбірае. «Дэтэктыў-ленд».
15.10. Клуб падарожнікаў.
16.00. Дж. Гершвін. Сімфанічная карціна «Поргі і Бэс».
16.20. Панарама.
17.00. XXV летнія Алімпійскія гульні.
18.00. Навіны.
18.15. Уолт Дысней прадстаўляе...
19.05. Знаёмцеся — кінапрадзюсеры.
19.20. Маст. фільм «Капальні цара Саламона» (ЗША).
21.00. Вынікі.
21.45. Спявае Раксана Бабаян.
22.35. Навіны.
22.55. Урачыстая цырымонія закрыцця XXV летніх Алімпійскіх гульняў.
0.45. «Адзіны мужчына». Маст. фільм. 2-я серыя.

Канал «Расія»

7.00. Весткі.
7.25. Вольны час
7.40. Фальклор. Невядомыя культуры.
8.25. «Суперкніга». 24-я серыя.
8.55. «Навальніца 1812 года». Фільм 1-ы.
9.25. Аты-баты...
9.55. XXV летнія Алімпійскія гульні. Бокс. У перапынку — Весткі, Спорт-шоў.
14.05. «У пошуках Соф'і». Частка 2-я.
14.50. «Крэслаадступнік Болдыраў, або Размова з дзяржінспектарам аб самавольстве ўлады».
15.15. «Капітан Каталкін і іншыя». Шоў Аляксандра Буйнова.
16.10. Непазнаны Сусвет.
16.55. «Незвычайная выстаўка». Маст. фільм.
18.25. XXV летнія Алімпійскія гульні. Воднае пола. Марафон (мужчыны). Конны спорт. У перапынку — Весткі, Свята кожны дзень.
22.00. Весткі.
22.20. Спорт-шоў.
22.25. «Баль. У час або своечасова».
22.45. «Адчыненае акно». Мультфільм для дарослых.
22.55. Закрыццё XXV летніх Алімпійскіх гульняў.

НА ДВОР'Е

31 ліпеня

Сёння ўдзень па рэспубліцы пераменная воблачнасць, месцамі па заходняй палавіне пройдуць кароткачасовыя дажджы, навальніцы. Тэмпература паветра ў Магілёве, Віцебску, Мінску — 23—25, Гомелі, Гродна — 24—26, Брэсце — 25—27 градусаў цяпла.

У наступныя двое сутак: уначы 1-га ва ўсходніх раёнах, а ўдзень 2-га па паўночна-заходніх раёнах чакаюцца кароткачасовыя дажджы, месцамі навальніцы. Тэмпература паветра ўначы 11—16, па поўначы—8—10, удзень — 20—25, у паўднёвых раёнах — да 27 градусаў цяпла.

Л. САНКЕВІЧ,
інжынер-сіноптык.

СОВЕТСКАЯ БЕЛОРУССИЯ. СЁННЯ Ў НУМАРЫ

Тым, хто любіць рызыку і верыць ва ўдачу, «СБ» прапануе гульню **«Шчаслівая пяцёрка».**

Эканамічны аглядальнік «СБ» Валерый Дашкевіч у публікацыі **«Партнёрства ці залежнасць?»** аналізуе падпісаны днямі ў Маскве пакет дакументаў па двухбаковаму супрацоўніцтву паміж Рэспублікай Беларусь і Расійскай Федэрацыяй.

Пад рубрыкай «Шматблічная эканоміка» заметка А. Авакумава **«Вядома, што нічога невядома»**.

Да 65-годдзя «СБ» прымеркаваны публікацыі **«Незапатрабаваныя радкі»** і **«Дыскусія на прызбе».**

Месячны каляндар і астралагічны прагноз на жнівень.

Традыцыйная падборка **«У садзе і агародзе».**

ЗАСНАВАЛЬНІКІ:
Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь,
Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь,
калектыў рэдакцыі газеты «Звязда».

Першы намеснік галоўнага рэдактара М. МІХАЕВІЧ.
Рэдакцыйная калегія: У. АНДРЫЕВІЧ (намеснік галоўнага рэдактара), І. БАРАНОЎСКІ, У. ГОЙТАН, В. ЖДАНКО, Л. ЛАХМАНЕНКА, М. МІХАЕВІЧ (першы намеснік галоўнага рэдактара), А. МЯСНІКОЎ, Л. РЫЖАНКОВА (намеснік галоўнага рэдактара), А. ЦІХАНОВІЧ, С. ШАЎЦОЎ.

НАШ АДРАС: 220041, гор. Мінск, праспект Ф. Скарыны, 77, рэдакцыя газеты «Звязда». ТЭЛЕФОНЫ: прыёмнай — 32-51-05, аддзела пісьмаў — 32-04-52, 32-41-92, навін — 32-60-13, даведкі па рэкламе і аб'явах — 32-35-91.

Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць фактаў. Іх меркаванні не заўсёды супадаюць з меркаваннем рэдакцыі.
Рэдакцыя пакідае за сабой права не ўступаць у перапіску з чытачамі.

Друкарня выдавецтва «Беларускі Дом друку».
Тыраж 81.098. Індэкс 63.850.
Зак. № 151.
Выходзіць 250 разоў на год.
Нумар падпісаны ў 21.00.
М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Зрабіце прыгожы абажур самі

Перш за ўсё трэба падумаць пра матэрыял і інструменты. Вам спатрэбяцца: сталёвы дрот дыяметрам 1,5—2 мм, баваўняная ці шаўковая тасьма (шырынёй каля 20 мм), абрэзкі тонкай тканіны, электрапаяльнік, прыпой з паяльнай кіслатой (хлорыстым цынкам).

Цяпер — за справу.

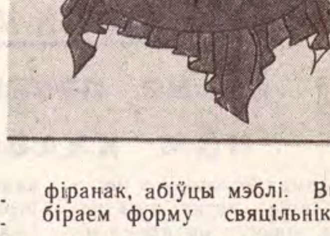

Вазьміце дрот, сагніце з яго два колцы і запаяйце іх канцы. Не забудзьцеся: у сярэдзіне вялікага трэба замацаваць унутранае колца — яно прызначана для замацавання плафона на патроне свяцільніка. Згінаецца гэтае колца з таго ж дроту, гэтак жа як і тры стрыжні, што ўтрымліваюць яго ў цэнтры вялікага колца. І апошняе: абодва колцы каркаса злучаюцца трыма абрэзкамі дроту так, што атрымліваецца ўсечаны конус. Першы этап работы скончаны.

Гатовы каркас зачышчаецца шкуркай і фарбуецца нітраэмаллю ў два — тры слаі (гэта засцеражэ будучы абажур ад плям іржы). Потым дрот абкручваецца тасьмой — пажадана таго ж колеру, што і будучая абшыўка абажура. Канцы тасьмы акуратна замацоўваюцца ніткай.

Цяпер — абшыўка. Падбярыце тканіну — яна павінна быць паўпразрыстай, адпавядаць тону шпалераў, фіранак, абіўцы мэблі. Выбіраем форму свяцільніка.

Самы просты варыянт — абажур-хустка. Выкрайце з кавалка тканіны квадратнае (ці шматвугольнае, напрыклад, васьміграннае) палотнішча, падрубіце краі ці абшыйце іх махрамі, прарэжце ў цэнтры адтуліну і абкідайце яе так, як абкідваюць петлі на адзенні. Свяцільнік гатовы! Трэба толькі нацягнуць «хустку» на каркас.

Можна зрабіць абажур і больш складаны — зрабіць тое, што ў мадэльераў і краўцоў называецца «плісе». Выкройваецца паласа (па шырыні роўная вышыні абажура), шпількамі прымацоўваецца вузкая яе частка да вертыкальнай стойкі каркаса, і далей з дапамогай тых жа шпілек складкі акуратна прымацоўваюцца да колцаў. Скончыўшы работу і праверыўшы правільнасць размяшчэння складак, акуратна прышыйце матэрыял да аплёткі каркаса.

Вельмі прыгожыя атрымліваюцца абажуры, каркасы якіх туга абцягнуты эластычнай тканінай: з тканіны сшываецца «труба», якая потым нацягваецца на каркас і прышываецца да яго.

І нарэшце, апошні этап работы: выберам вазу, графін, збан ці бутэльку прыгожай формы. Калі шкло празрыстае, пафарбуйце яго, наліўшы туды крыху

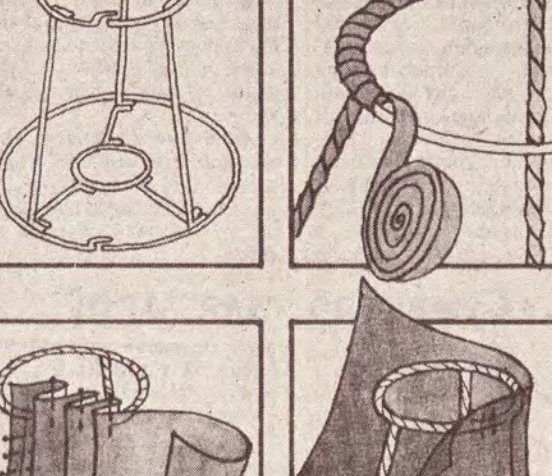

фарбы, і пасля таго, як яна раўнамерна пакрые сценкі, уліце рэшткі ў слоік. Калі эмаль высахне, насыпце ў бутэльку пясок ці дробныя каменьчыкі (на 1/3 па вышыні) і ўсуньце ў яе пластмасавы корак з замацаваным у ім патронам. Выключальнік для такой лямпы лепш за ўсё так званы прахадны.

Калі свяцільнік будзе насценны, вам спатрэбіцца кранштэйн. Самы просты і, бадай, самы арыгінальны — з прыдатнага драўлянага сука. Каб замацаваць кранштэйн на сцяне, састругайце ніжнюю частку галінкі і прымацуйце да яе шрубамі дзве металічныя пласціны з пазамі ў выглядзе замочнай адтуліны, а ў сцяну ўкруціце шрубу. Каб прапусціць электрашнур скрозь драўніну, трэба прапаліць у ёй дзірку гарачым жалезным прутом ці прасвідраваць падоўжным свердлам.

Вітамінны корм

ЗІМОВЫЯ ЗАПАСЫ ДЛЯ СВОЙСКАЙ ПТУШКІ РЫХТУЮЦЦА ЎЛЕТКУ. ВЫКАРЫСТАЙЦЕ ГЭТЫ ЧАС, КАБ ПРАДОЎЖЫЦЬ ВІТАМІННЫ СЕЗОН У ВАШЫМ ПТУШНІКУ.

СЕНА. Выдатнае вітаміннае сена атрымліваецца з бабовых траў, якія скошваюць перад цвіценнем. Падыходзяць і злакавыя. Не грэбуйце дзікарослымі—маладой крапівой, лебядой, разнатраўем. Сушаць іх у цяньку рыхлым слоем, пакуль сена не пачне шамацець.

ЗЯЛЁНАЯ МУКА. Маладое лісце дзьмухаўцу, парасткі крапівы і чырвонай канюшыны праўяльваюць на сонцы, а потым сушаць у выпаленай печы. Гатоўнасць: лісце злёгку расціраецца на далоні. Захоўваць зялёную муку трэба ў кардонных скрынях, абавязкова ў сухім і халаднаватым памяшканні. Яе змешваюць з іншымі кармамі.

СІЛАС. Кампаненты для яго: злакавае лугавое разнатраўе, капуснае, бурачнае і маркоўнае лісце, кукуруза. Дрэнна сіласуюцца бабовыя травы — люцэрна, канюшына, кармавы боб, а таксама маладая крапіва. Але гэта можна выправіць, дадаўшы расліны, багатыя вугляводамі, — чырвоную моркву, цукровыя буракі, злакавыя культуры... Такі сілас можна прыгатаваць у бочцы, цэментаванай яме ці проста ў траншэі.

Каштоўны вітамінны корм атрымліваецца з сіласаванай морквы, прыпраўленай травяной ці сеннай мукой.

Асабліва карысны для свойскай птушкі камбінаваны сілас. Напрыклад, такі рэцэпт: бульба запараная — 30 працэнтаў, чырвоная морква з бацвіннем — 30, капуснае лісце — 40 працэнтаў.

Такі сілас гатовы да ўжывання праз месяц ці паўтара пасля закладкі. Курам яго даюць па 40—50 г у суткі, качкам — 150—200, індыкам —100—150, гусям — па 220—250 грамаў. Даюць яго і маладняку, пачынаючы з 20-дзённага ўзросту, але пакрысе.

ВЕНІКІ. Нарыхтуйце птушцы венікі з ліпы, бярозы, таполі, асіны, вольхі... Высушыце іх на гарышчы ці пад павеццю. Зімой венікі (папярэдне апусціўшы ў цёплую ваду) падвешваюць у птушніку на такой вышыні, каб птушка магла дастаць корм і пакляваць яго. Пры гэтым для птушкі важны і мацыён.

У сённяшнім выпуску «ХАТНЯЙ ЭНЦЫКЛАПЕДЫІ» выкарыстаны публікацыі часопісаў, штотыднёвікаў і газет «Наука и жизнь», «Земля и люди», «Семья», «Москвичка», іншых перыядычных выданняў, а таксама матэрыялы, падрыхтаваныя супрацоўнікамі «Звязды» і пазаштатнымі аўтарамі.

Запрашаем чытачоў да далейшага актыўнага ўдзелу ў выпуску «ХАТНЯЙ ЭНЦЫКЛАПЕДЫІ».